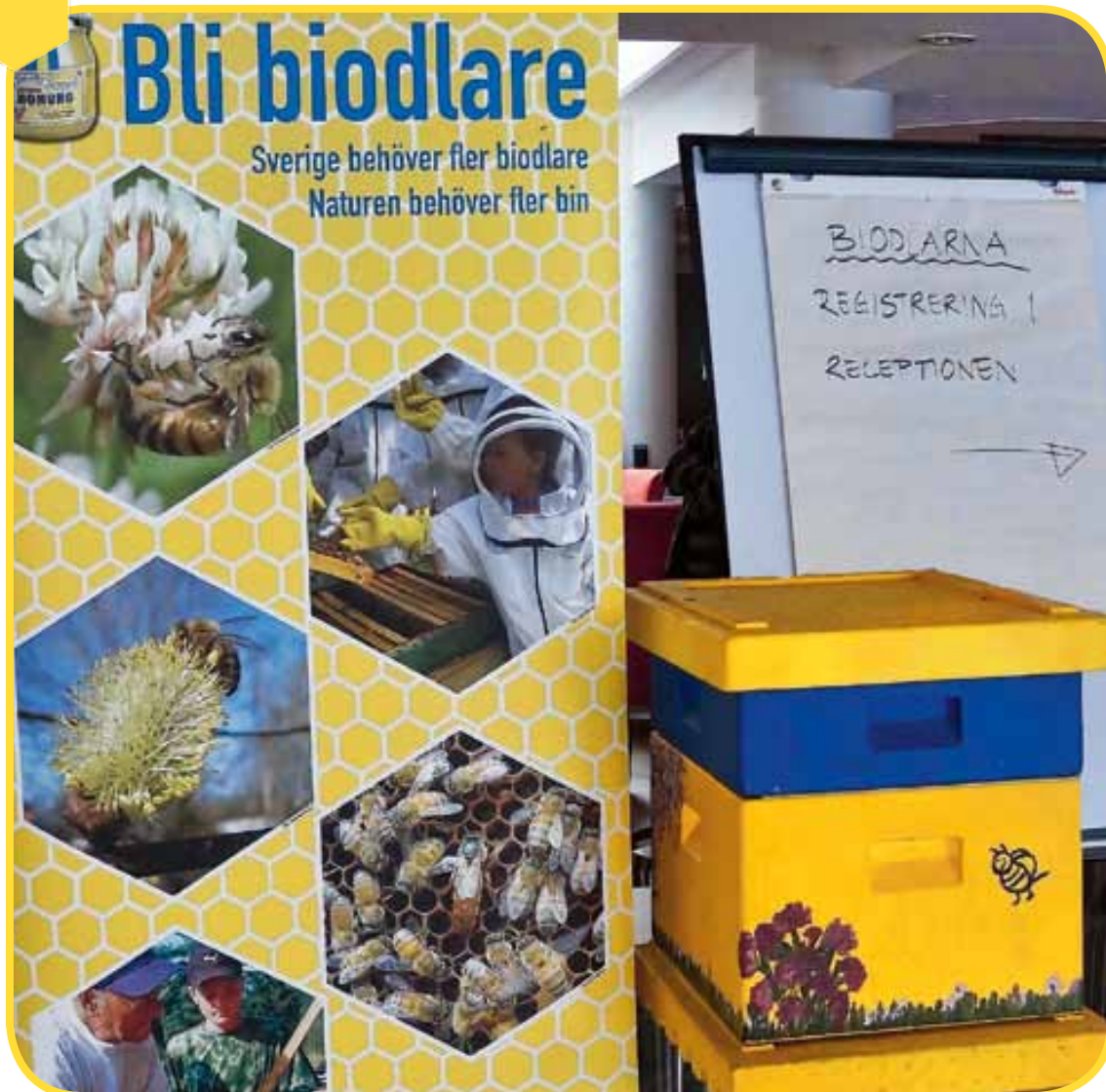

Bitidningen

Riksförbundsmötet 2013

Biallergi • Bisamhället som vägrade dö
Avelsurval • Biprodukter för kropp och själ

Vi har laddat upp inför säsongen med både stort & smått.
Du är välkommen med Din order / förfrågan.

Biredskap 2012

Joel Svenssons Vaxfabrik
Tel: 0431-43 00 55 • www.joelvax.se

Har Du vår katalog - 12 ?
Om inte, Ring

Självvänderande slungare,
finns i olika storlekar.

Glasburkar i plastpaket, pallpriser,
350, 500 samt 700gr.
Samt sexkantsburkar i olika storlekar.

Flexikupan - nu även i HLS

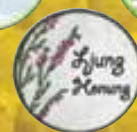
Skälderhuskupan, en rejäl
kupa som tål tuffa tag.

Honungsslungare,
2-, 3-, 4-, 6-, 9-, 39-ramars.

Honungsslungare,
2-, 3-, 4-, 6-, 9-, 39-ramars

Honungsetiketter - Vilken sort väljer Du ?

Joel Svenssons Vaxfabrik, Skälderhus, 266 94 Munka-Ljungby
Tel: 0431-430055, Fax:-431855, Det går även bra att beställa via tel, brev, mail eller fax.

Hemsida: www.joelvax.se, E-post: info@joelvax.se. Semesterstängt v.30-31

Frakt o exp.avgift tillkommer. Stängt Midsommarafton samt lördagar i Juli.

Biodling är möjligheter!

Vi började årets riksförbundsmöte i Örebro med att titta på en film. Förskolbarn samtalade engagerat om bin och honung. Från Nalle Puh hade de lärt sig hur binas bon såg ut och de visste att bina äter nektar ute i blommorna. Kloka barn. Det var en trevlig inledning på ett trevligt RFM där riktlinjerna för styrelsens fortsatta arbete drogs upp.

Hanne Uddling
Styrelseledamot
hanne.uddling@bioblarna.se

Intresset för bin och biodling är stort. Jag märker av intresset både i fyllda nybörjarkurser och i samtal med de där människorna som ännu inte är biodlare. Men jag märker att den första fråga som oftast dyker upp är bidöden. Det är det som folk vill fråga om när biodling av någon outgrundlig anledning (?) kommer på tal. Många har hört talas om kvalster, sjukdomar och gifter. Det är förstås bra. Jag tror att den ökade medvetenheten om var vår mat kommer ifrån, hur produktionen påverkar miljön och hur produkten påverkar oss är något som i förlängningen gynnar bin och biodling. Ju mer konsumenten lär sig om honungens användningsområde och nytta så kommer konsumtionen att öka. Och efterfrågan efter svensk närproducerad honung som den kvalitetsprodukt den är kommer att öka. Om konsumenterna dessutom kan koppla ihop biologins mångfald, djurvänligt odlande och den plats i detta arbete som våra små pollinerande vänner har, så kan vi dessutom få sprida en annan bild av biodling.

Biodling är inte bara bidöd, sjukdom och elände. Det är en möjlighet att förundras över naturens klurighet, en utmaning att lära sig sköta sina bin så bra som möjligt. Det är tidiga sommarmorgnar när man kan sitta och höra surret från de idoga arbetarna som är i full gång med nektar- och pollensamlandet. Tänk en hel industri som producerar honung, en produkt som inte belastar naturen på något sätt. Tvärtom är ju honungsproduktionen en verksamhet som tillför naturen resurser i form av pollineringsstjänst. Den här sidan av biodlingen ska också föras ut och diskuteras!

Hoppas ni alla får en bra biodlarsommar med många intressanta samtal med både barn och vuxna om våra bevingade vänner, så att bilden av död och sjukdom kan balanseras med en fascination av binas liv och verksamhet. Det är inte hopplöst, kunniga biodlare kan göra mycket!

För det är bra om kunskapen om bin och biodling sprids både till konsumenter och blivande potentiella biodlare. Så att barnen som växer upp får veta att bin inte sover i pyttesmå sängar inne i kupan. Och att det är drottningen, inte kungen, som bestämmer i kupan.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@bioblarna.se

Bitidningen - medlemstidning för

Årgång 112

Redaktion: Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg

Redaktör: Erik Österlund

Telefon: 0142-48 20 06

E-post: erik.osterlund@bioblarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav tre nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper. ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0142-48 20 08.

Epost: marita.delvert@bioblarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, numerärt, fackligt, socialt och innehållsmässigt.

Förbundsexpedition:

Trumpetarevägen 5, 59019 Mantorp.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Plusgiro: 8685-0

Bankgiro: 413-6149

E-post: sbr@bioblarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00.

Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.bioblarna.se

Aktuella nr kan av medl. läsas via hemsidan.

Ett år gamla BT kan laddas ner från hemsidan

Läs Bitidningen även på Internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

Biodlarna lyfter blicken över problemen	5
I bigården	10
Bihälsa: Bidöd, Varroabekämpning	12
UK-spalten: Biallergi	14
Avelsurval	16
Bisamhället som vägrade dö	18
Bee Culture, ledaren i aprilnumret	20
Biprodukter för kropp och själ	22
Brev till redaktionen	24
HF-fonden, rasgrupper	25
Almanackan	29
Marknaden	30
Adresser, Annonsinformation	31

Nästa nummer (7/8 – juli/aug-nr) utkommer i slutet av juni.
MANUSSTOPP: 1 juni.
Numret därpå (9-13) i slutet av aug.
Manusstopp: 1 aug.

Manusstopp: Nr 1/2-1 dec, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

Vi samarbetar och lyfter blicken över problemen. Riksförbundsmötet 2013 Foto: Erik Österlund

i:et på omslaget påminner om att drottningen märktes röd i år.

Rikskonferensen Allt om bin och Riksförbundsmötet 2013 avhölls denna gång på Scandic Hotel i Örebro. Det var många deltagare på båda arrangemangen. Foton Erik Österlund.

Biodlarna lyfter blicken över problemen

ERIK ÖSTERLUND

Bin och biodlare utmanas av många problem idag. När jag började som biodlare behövde man bara starta ett samhälle med några yngelramar och en foderram i början av juni, utöka nästkommande år med lådor, ta av skörden, ge sockerlösning inför vintern och invänta nästa år. Så har det inte varit på länge.

Idag finns det möjligheter vi inte hade tidigare. Det är lättare att resa till biodlare i andra länder och lära av dem. Biodlar-

konferenser finns det både nära och långt bort. Och nu kanske Sverige kan bli värd för världsbiodlarkongressen Apimondia.

SBR:s riksförbundsmöte avlöpte i år i Örebro. Samförståndskänslan var större än på många år, åt flera olika håll. BF:s ordförande Thomas Dahl var där. SLU:s biprofessor Ingemar Fries var där. Jordbruksverkets Torsten Rabeck Pedersen var där. Nu ska vi jobba tillsammans för att lösa problemen!

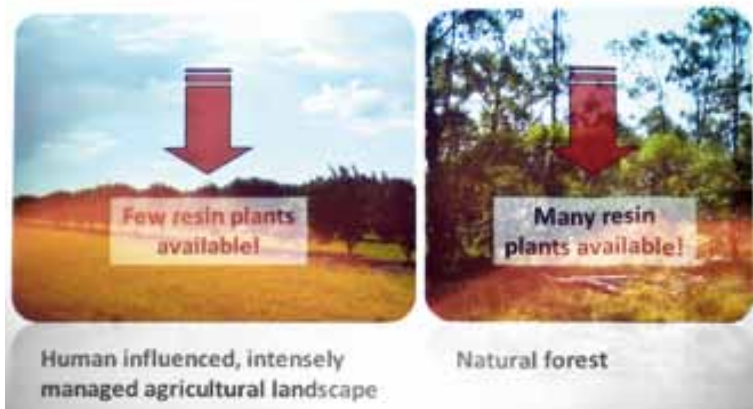
På rikskonferensen *Allt om bin* innan riksförbundsmötet fick vi lyssna till många värdefulla och intressanta föredrag. Alla hann jag inte med att lyssna till så här kommer glimtar från några av dem.

En nyhet var bloggandet direkt under både rikskonferensen och riksförbundsmötet: <http://websida.biodlarna.com>

Propolis viktigt för bin

Dr Sara Leonhardt från Tyskland föreläste om propolis roll i binas immunförsvar. Bin samlar växthartsar som blir det vi kallar propolis eller kittharts. Precis de behöver en varierad tillgång till pollen från olika slags växter behöver de också tillgång till växthartsar från olika slags träd och växter. Allra mest tycker de om popplar. Vid försök där bin samlade propolis från jordbrukslandskap med färre antal olika växtarter jämfört med skogsområde intill villaområde med många olika växtarter, var det senare området klart bättre för binas försvarssystem. Bland annat används propolis i försvaret mot Lilla kupskalbaggen, men även mot patogener, sjukdomsaltrare.

How does landscape affect resin collection?

Sara Leonhardts föredrag var mycket uppskattat och gav ökad förståelse för propolisens betydelse. Det är inte bara besvärligt klubb på fingrarna.

Dr Barbara Locke föreläste om binas betydelse, varroan och avel för varroaresistens.

Avel för varroaresistens

Den hårt drivna avel och intensiva biodlingskötsel vi har i västvärlden har sannolikt bidragit till att försvåra för binas försvar mot parasiter och patogener. Dr Barbara Locke påpekade att även om det finns tusentals kvalster i ett bisamhälle som sänker funktionerna och livslängden hos de parasiterade bina är det inte kvalstret som dödar bisamhället. Det är virus som kvalstret banar vägen för.

Ett av problemen med varroabekämpning är att ju mer vi bekämpar, ju lägre varroatryck kommer bin att utsättas för och därmed får vi svårare att avla varroaresistens och vi får ett mindre urval. Men vi vill ju att så många bisamhällen som möjligt skall klara sig, så vi använder bekämpningsmedel – som inte bara angriper kvalstren utan även påverkar bin, men inte lika mycket naturligtvis. Och använder man icke ekologiska läkemedel anrikas restprodukter i vaxet som också påverkar binas livsmiljö negativt.

Drönare som påverkas av varroa förlorar parningstävlingen mot andra drönare

som av en eller annan anledning inte påverkas av varroa under sin uppväxt.

Vi behöver olika strategier samtidigt – bekämpning för högsta överlevnad, och avel av varroaresistens – för att på sikt uppnå en hållbar biodling. Det inser man inte minst pga den gångna vinterns svåra förluster på många håll.

Stödprojekt i Somalia

Sven-Åke Nilsson beskrev ett intressant stödprojekt i biodling som Lunds biodlare gör. Man har utbildat en somalier som startat biodling i sitt hemland Somalia där biodling inte är så vanligt. Han har valt att använda kenyanska topplistkupor. De är relativt billiga att göra. Där har man andra problem än här. Alla lär sig mer om biodling och lär känna andra kulturer.

I halvöken kan honungsbin göra livet svårare för vildbin

Egentligen det enda fallet då honungsbin kan vara svåra konkurrenter till vildbin är i halvöknen. Skönt att höra. Det finns inte så många sådana i Sverige.

Björn Cederberg är en mycket kunnig och underhållande föreläsare. Han kan nog allt som går att veta om vildbin. Honungsbin kan han mycket om också. Köp hans bok *Humlör i Sverige* så får ni ta del av en del av hans kunskap.

Pollineringsvärdet förklarar

Torsten Rabeck Pedersen från Jordbruksverket förklarade sin undersökning av honungsbinas pollineringsvärde. Ca 400 miljoners värde var beräknat på kommersiella grödor i Sverige, främst äpplen, oljeväxter och jordgubbar. Värdet i vilda växter, i privata odlingar eller i importerad mat, eller indirekta effekter i t ex klöver i vallar var inte medräknade. 80-90 % av all frukt och grönsaker som konsumeras i Sverige är importerad och beroende av honungsbins pollinering. Detta var heller inte medräknat då detta inte gäller svenska bin.

Torsten slog också fast att det i praktiken i kommersiell odling inte finns några alternativ till honungsbin.

Biodlarprofil

Birgitta Augustesen, t v, samtalar med Sara Leonhardt om propolis. Birgitta berättade att hon inte klarar sin hals och röst utan propolistinktur. Birgitta har rest mycket i andra länder, utvecklar sin biodling och blev vald till sammankallande i valberedningen.

Torsten Rabeck Pedersen

Trafikverket har uppdrag att verka för biologisk mångfald

Jonny Ulvtorp redogjorde för ett pollineringsprojekt stött av Jordbruksverket. Man samverkar med lantbrukare, Trafikverket och Banverket. Här finns betydelsefulla kopplingar. Trafikverket har faktiskt ett uppdrag från regeringen att verka för biologisk mångfald. Det kan man göra bl a genom att se till att de randområden man äger håller bivanliga växter, för både vildbin och honungsbin. Trafikverket är den största fastighetsägaren i Sverige (motorvägar, mm).

Svensk Raps – plus och minus

Albin Gunnarsson från Svensk Raps målade upp om inte en skräckbild så näst intill om neonicotinoider blir förbjudet i vårraps. Han pekade också på hur viktigt det är för både lantbrukaren och omgivningen hur de olika grödorna avlöser varandra. En bra växtföljd minskar gödselbehov och kemikaliebehov och ger högre skörd.

I skrivande stund står det ganska klart att det blir ett förbud mot tre neonicotinoid-preparat under två år. Bland annat påverkas vårraps, men inte höstraps.

Kemikalieinspektionen är vår vän

Jonas Östgren arbetar på Kemikalieinspektionen för att minska kemikaliers effekt på miljön. Han är inte part i målet för odlare, kemikalieproduktion eller andra utan bara för miljön deklarerade han. Det är inte bara neonicotinoider som används, men neonicotinoider är i fokus just nu och den organism som är mest i fara för dessa är just honungsbin.

Maila honom eller ring honom, 08-51941246, jonas.ostgren@kemi.se

Vi fick reda på hur giftigt ett av dessa preparat är för bin – 1g thiametoxam kan döda 12 miljoner bin. Men det finns mer än neonicotinoider. Det finns 150-160 godkända pesticider i Sverige. Mest används de i maj-juni.

Utan biredskapsförsäljning ingen biodling

Det är en del detaljer som måste finnas med för att möjliggöra biodling. En av dem är att det finns biredskapsförsäljare som kan förse biodlare med vad de behöver. Det blir så mycket lättare än om man måste tillverka allt som behövs själv. Tack biredskapsförsäljare!

Växtföljd höjer skörden & sänker bekämpningsbehov

- Basgrödan på växtodlingsgården är vete
 - Annan stråsäd är korn, havre, råg och rågvete
- Förfrukter som artor, lin och oljevaxter höjer veteskörden med 1000 kg/ha
- Förfrukter medför sänkt kvävebehov
- Goda förfrukter minskar behovet av svamp och insektsbehandling
- Att ha en god växtföljd blir viktigare med IPM

Albin Gunnarsson på Svensk Raps menade att det blir värre utan neonicotinoider.

Jonas Östgren från Kemikalieinspektionen var inte företrädare för något annat än miljön, deklarerade han. Han vill ha kontakt med biodlare.

Familjen Svensson från Töreboda har siktet på framtiden. Successionen är säkrad i redskapsförsäljningen genom döttrarna Mari och Mia.

Keiko Schönberg och Lars Pettersson från Torstensbyn satsar och utvecklar hela tiden i redskap och honung.

Biodlarprofil

Vid lunchen träffade jag Björn Holm från Örebro. Han berättade att han i sin villaträdgård har bikupor på garagetaket. Det har visat sig fördelaktigt på ett sätt man kanske inte tänkt på. Inflygningshöjden är över den där grannarna rör sig, så det blir inga besvär för dem. Om bina är snälla för övrigt förstås. Björns grannar är mycket fascinerade och intresserade av hans bin.

Den avgående styrelsen satt till allmänt beskådande bredvid presidiet, färdiga att svara på frågor och ta emot beröm. Rasudin, Annika, Ingmar, Lasse, Olle, Hanne, Sture och Marita. Annika Brobammer-Lönngren avtackades då hon avsåg sig omval.

Riksförbundsmötet rullar igång

En bikupa av rörelse och prat för att lösa tekniska problem innan riksförbundsmötet kom igång. Marita Delvert startar med sitt inledningsanförande. Det är tillåtet att göra fel ibland. Låt oss tillsammans jobba framåt. Delegerarna lyssnar intensivt. Nu till dagordningen. Presidiet väljs. Sivert Gustafsson och Åke Sandquist valdes till de två ordföringarna för mötet. Elisabeth Wilhelmsson och Barbro Liljegren blev mötessekreterare.

Revisor Åke Fredriksson är ordningsman och har stenkoll på paragrafer. Han grep in ett flertal gånger för att påpeka vad stadgarna säger, om röstlängd och val bl a.

Jonas Eriksson, förbundssekreterare, redovisade den ekonomiska situationen som är stark för SBR. Sture Käll beskrev avtalet med HF. HF är ju köpt av Lindahls. Det var en inte helt enkel process, det förstod vi. Men nu är slutet på historien över. Det innebär i alla fall att 3,45 miljoner från försäljningen finns hos SBR.

Styrelseförslag

Ingemar Wahlström beskrev styrelsens förslag på ny GMO-policy, som antogs. Vad

innebär den? Det kommer att beskrivas mer i annat forum.

Marita Delvert beskrev styrelsens förslag om att ha riksförbundsmöte vartannat år. Och så blir det efter stadgeändringar.

En arbetsgrupp har arbetat med frågan om styrelsen skall ha rösträtt på riksförbundsmötena. Den föreslår att så skall fortsättningsvis vara fallet och därför föreslår styrelsen detta. Frågan överfördes till kommittén som ser över stadgarna.

Styrelsen hade ett förslag på hur pengarna från försäljningen av HF skall förvaltas, som kallas HF-fonden. Avkastning skall delas ut till att stödja biodlingsverksamhet i olika delar av hela landet. Riksförbundsmötet antog förslaget.

Apimondia till Sverige?

Thomas Dahl, Martita Delvert och Ingemar Fries redogjorde för BF:s, SBR:s och SLU:s förslag att satsa på att få hit världsbiodlarkongressen Apimondia till Stockholm och Sverige. Flera inlägg om riskerna kom, men man tyckte det var ett mycket positivt initiativ. Kör!! sa flera inlägg. Ett rungande ja till satsningen att Apimondia ska till Sverige!

Framtiden

Styrelseledamöterna talade om för ombuden vad de kommer att jobba med under den tid som ligger framför. Sture Käll jobbar med avels- och biodlingsfrågor. Hanne Uddling med kommunikationsfrågor. Olle Boman brinner för utbildning och björnar, sa han. Lasse Hellander fokuserar på neonikotinoider och GMO just nu. Nätverksbyggande mellan oss och andra. Ingmar Wahlström jobbar med kvalitet på det som finns i honungsburkarna. Sigill innebär att mindre biodlare fortsättningsvis ska kunna sälja sin honung i närbutikerna. Rasudin Becirbegovic jobbar med rekrytering av nya medlemmar till SBR. Marita Delvert vill samarbeta med så många som möjligt och träffa oss biodlare. Vi anställda talade också lite till alla och försökte beskriva vad vi gör.

Motioner behandlades. Resultatet av detta kommer i ett senare nummer av BT.

Medlemsavgiften för 2014

Styrelsen föreslog en avgiftshöjning för medlemsavgiften. Skälen är att avgiften inte har höjts på flera år. Riksförbundsmötet har också fattat flera beslut som kostar mycket pengar. Argument kom för att inte höja avgiften, liksom för bifall. Styrelsens förslag bifölls och det innebär höjd avgift för fullbetalande medlem med 35 kr. Juniormedlemavgift höjs med 50 kr till 100 kr fr o m 2014.

Valen

Marita Delvert blev enhälligt omvald till ordförande. Olle Boman, Lars Hellander omvaldes på två år till styrelseledamöter. Anders Hansson nyvaldes till styrelseledamot på två år.

Viktoria Bassani och Monika Selling blev nyvalda suppleanter i styrelsen och

Biodlarprofil

Hans Samland är inte Broder Adam, men är ordförande i Huddinge Bf. Honom träffade jag vid frukosten. Han berättade för mig vad Broder Adam svarade honom när han besökte Buckfastklostret 1981. Hans frågade hur han som hobbybiodlare med 15 bisamhällen skulle sköta sitt avelsarbete. Broder Adam svarade att han skulle byta drottning varje år i den sämre hälften av samhällena. Han skulle odla en drottning från var och en av de samhällen som tillhörde den bättre hälften och sätta till i de samhällen han bytte drottning i. Dessa nya drottningar parades i bigården. Intressant råd! Stämmer med Kerstin Ebbertens rådgivning för att undvika minskning av den genetiska variationen, dvs undvika negativa inavelseffekter.

Presidiet – Åke Sandquist v ordf, Sivert Gustavsson ordf, Elisabeth Wilhelmsson och Barbro Liljegen sekreterare.

Rasudin Becirbegovic omvaldes till det samma.

Åke Fredriksson och Conny Persson revisorer och Jörgen Kragh och Christina Bjurlöv revisorsuppleanter som tidigare.

Valberedningsvalet blev litet överraskande det enda i vilket det krävdes rösträkning med röstsedlar. Ordinarie i valberedningen blev Birgitta Augustesen, Lennart Fält, Kent Törnkvist. Suppleanter Sören Ohlsson och Stig Hansson. Sammankallande blev Birgitta.

Riksförbundsmötet slut för denna gång

Ordförande Marita Delvert klubbar avslutningen på riksförbundsmötet efter att hon tackat alla för ett bra riksförbundsmöte.

Ordförande Marita Delvert tackar deltagarna för årets riksförbundsmöte. Nu satsar vi för framtiden!

Krister Linnell vid Svenska Biprodukter argumenterar för att svenska biodlare ska gå över till en polsk kupa med annan utformning och rammått. Honung och pollen ska produceras men även dyrbara ämnen när bina avlivas efter 2:a året. Och i slutet av säsongen utan drag fodras de med örtsockerblandning för att ge ännu en produkt.

Neonikotinoider kommer att förbjudas

Den 29 april röstade EU:s medlemsländer igen om ett två-årigt förbud för tre neonikotinoider fr o m 1 juli. Sverige tillhörde de länder som röstade för ett förbud. Eftersom varken ja- eller nejsidan fick s k kvalificerad majoritet för sin ståndpunkt gick avgörandet tillbaka till EU-kommissionen. Eftersom det var den som kom med förslaget om förbud så kommer det att bli så.

Red

Biodlarprofil

Lukas Masser är en annorlunda profil då han var med på allt utan att vara biodlare. Det ingår i hans planering och utbildning för att bli biodlare. I år ska han skaffa bin.

Biodlarprofil

Harriet Larsson från Skåne tog på sig att sköta buckfastparningsstationen på Ven för några år sedan och gör det jättebra. Hon engagerar sig för drabbade biodlare i Skåne där flera nu upplever bidöd som de aldrig gjort tidigare. Hon läser arbeten (vetenskapliga studier) om neonikotinoider från olika håll i Europa på originalspråken. Nu skall hon börja lära sig sitt 10:e språk. Thai den här gången då hon tillbringar tid i Thailand varje år.

Biodlingskommittén har tagit på sig att skriva artikelserien I bigården i år. Vilka vi är finns att läsa i nr 1/2. Den som ansvarar för utskriften heter Per Thunman och har varit biodlare sedan 1980 och bor i Nacka utanför Stockholm.

Nu har förhoppningsvis samhällena vuxit så att bina sitter på flera lådor eller fyllt yngelrummet i trågupor. Svärmrisken är inte över så se till att drottningen har plats att lägga ägg. Jag använder inte spärrgaller, så drottningen kan utnyttja alla lådor om hon vill. Ni som är nybörjare bör prata med de mer erfarna odlarna i er förening om ni undrar över något. Var dock medveten om att om man frågar tre biodlare hur man skall göra så får man minst tre olika svar. Alla biodlare tror nämligen att just de har den enda och bästa lösningen på alla problem. Skämt åsido, det finns flera metoder som ger önskat resultat, så prova er fram vad som känns bäst för er.

Avläggare

Vill man öka antalet samhällen i bigården eller hjälpa nybörjare med bin, gör man en avläggare. Det är också något som förhindrar svärmning. Man sätter en låda på en botten och ställer bredvid det gamla samhället, lyfter över ett antal ramar och skakar ner många bin i den lådan och ser till att det finns matramar där. Se också till att

drottningen inte kommer med. De dragbin som följt med kommer att återvända till den gamla platsen när de har hämtat mat, och det dröjer några veckor innan det finns tillräckligt med nya dragbin i avläggaren. Det är därför att viktigt skaka ner många bin i avläggaren och att det finns minst 3-4 ramar med mat. Det finns en del bra instruktionsfilmer på SBRs hemsida som visar hur man gör. (Det finns även en broschyr om detta "Avläggarpåtagning - för utökning och avsalu", som kan laddas ner från webbplatsen).

Om man har en ny äggläggande drottning tillsätter man henne med en utättningsbur eller påsticksbur. Avläggaren kommer då att ha nya ägg inom knappt en vecka. Den kommer då att växa snabbare och man minimerar risken att få ett drottninglöst samhälle om den av avläggaren uppdragna drottningen försvinner under parningsflykten. Näst bästa sättet är att tillsätta en kläckfärdig drottningcell. Äggläggningen borde komma igång inom två veckor. Om avläggaren ska dra upp en egen drottning kan det ta nästan en månad

Per Thunman

Att göra i juni:

- Se till att det finns utrymme för ägg och honung
- Gör avläggare
- Kontrollera varroanedfall
- Skär ut täckt drönaryngel

innan äggläggningen kommer igång. Det gäller då också att det fanns ägg och spätt yngel i de ramar man flyttade över.

Påsticksburar tycker jag fungerar bäst vid drottningtillsättning.

Bra dragväxter:

Frukträd, bärbuskar, maskrosor, lönn, hästkastanj, måbär, raps

Drottningar

Man kan köpa drottningar av olika raser. Välj den ras som är dominerande i omgivningen. Det verkar som om renrasiga bin har ett bättre temperament än de hybrider man får vid okontrollerad parning. Även om du själv inte får något problem med ilskna bin så länge drottningen är kvar så kan hennes drönare förstöra för andra. I förra numret beskrevs hur man själv kan odla sina drottningar. Vill man förbättra egenskaperna hos de bin man har får man ägna sig åt avel. Ett första steg är att gå med i någon av de rasgrupper vi har i landet. Där får man tips på drottningodlare där man kan köpa bra drottningar eller kläckfärdiga celler. Där finns också upplysning om var man kan para sina drottningar. SBR har genom medel från NP givit bidrag till föreningar för att upprätta parningsstationer och rasparningsplatser.

Att tillsätta en ny drottning är alltid ett riskmoment. Det säkraste är att tillsätta henne i en avläggare, men om man vill byta ut en befintlig drottning går det också. Min erfarenhet är att en påsticksbur ger bästa resultat. Man tar bort den gamla drottningen och letar upp en ram där det kryper ut yngel. Borsta bort alla bin och tryck fast buren över ett område där det kryper ut bin. Det skall också finnas några öppna celler med honung under buren. Finns det inte det så smetar jag på en liten mängd honung i några celler. Stoppa sedan in drottningen i buren och sätt tillbaka ramen. Efter 4-5 dagar tar jag upp ramen och då brukar drottningen ha krupit ut genom någon kanal som bina har gnagt fram. Om hon inte kommit ut tar jag ändå bort buren så hon får tillträde till hela kupan.

Var inte rädda för att ge stort utrymme till bina. Nu kan man också sätta till ramar med mellanväggar. Det är alltid bra att ha rena fina ramar som bina skall sitta på under vintern. Minst tre-fyra nya ramar vill jag att bina ska ha inför vintern.

Myrsyran sprids ut på en disktrasebit med hjälp av en doseringsspruta med en bit plastslang. Foto: Preben Kristiansen.

Flytta samhällen

Om ni gjort avläggare och inte vill ha fler samhällen själva finns det säkert någon som vill köpa avläggaren. Om samhället skall flyttas över en församlingsgräns måste samhället besiktigas av en bitillsynsman. Det är kostnadsfritt för biodlaren. Besiktningen är också nödvändig om man flyttar egna samhällen mellan olika församlingar. Det är dessutom förbjudet att flytta samhällen från zoner där det finns varroa till sådana som ännu inte har det. Respektera det och låt de delar av landet som ännu inte har kvalstret få vara fria från kvalstret ytterligare några år. På SBRs hemsida <http://www.biodlarna.se/bitillsyn> framgår vem som gör besiktningen. Där finns länkar till de olika Länsstyrelser som utsett personerna.

Första skattningen

Där jag bor brukar det vara ett bra drag i slutet av maj och början av juni. Det finns då täckta ramar man kan slunga. Tänk bara på att inte ta allt. I en dragfattig tid behöver bina den mat de dragit in för att drottningen skall fortsätta med äggläggningen. I sämsta fall kan dessutom samhället svälta ihjäl. Låt inte snålheten bedra visheten utan se till att det finns mycket mat kvar.

Varroa

Ni har väl koll på varroaläget? Och ni tillämpar väl också drönaryngébortskärning för att begränsa kvalsterutvecklingen.

Med en nätbotten med underliggande skiva eller inlagt varroainlägg kan man se och räkna kvalster som faller ner. Om mängden i andra halvan av juni är 5-10 kvalster per dag bör man göra en behandling inte senare än mitten av augusti. Eftersom det finns täckt yngel där de flesta kvalstren finns måste man använda en metod som verkar genom cellocken. Myrsyrabehandling är en sådan metod. En korttidsbehandling kan rädda samhället. Se SBRs hemsida: <http://www.biodlarna.se/myrsyra>

Behandling med myrsyra skall inte ske vid temperaturer över 25°C. En wettexduk eller annat sugande material placeras antingen i ett varroainlägg på botten av kupan eller direkt på ramlisterna. Myrsyran sprids på duken med en doseringsspruta. Det är bra att förse sprutan med en plastslang, så att det blir enkelt att fylla den direkt från flaskan med myrsyra. Koncentration och mängd skall anpassas till temperaturen och kupstorleken (antal ramar).

preben.kristiansen@bioplarna.se

PREBEN KRISTIANSEN
Bihälsokonsulent

Bihälsa

Enkät om övervintringen

Den 2 maj lades enkäten om övervintringen 2012-2013 ut på nätet. Länk till den finns på SBR:s webbplats och det finns fortfarande möjlighet att besvara frågorna eftersom undersökningen pågår fram till och med 1 juni. Resultat beträffande andel förluster kommer att publiceras i nästa nummer av Bitidningen, och ytterligare resultat kommer löpande att publiceras på biodlarorganisationernas webbplatser.

Varför har bina dött

Det går inte att ge ett enkelt svar på detta. Bisamhällen kan ha dött av många olika orsaker och det är som regel en kombination av olika faktorer. Kombinationen kan dessutom vara olik från bigård till bigård och samhälle till samhälle. Genom de undersökningar som genomförs såväl här i Sverige som i ett stort antal andra länder kommer vi förhoppningsvis att få bättre kunskap om vilka faktorer som spelar störst roll och hur övervintringen kan bli bättre.

Vi vet dock redan och sedan lång tid tillbaka att det finns några faktorer som är väldigt viktiga för att få bra övervintring. Till dessa hör: friska vinterbin, starka bisamhällen och tillräckligt med vinterfoder. Såväl resultat från undersökningar som erfarenheterna gjorda av olika biodlare visar att behandling med myrsyra i första halvan av augusti innebär lägre förluster än behandling som görs senare. Samma sak gäller drivfodring under augusti och tidig invintring. Båda momenten ger friskare och fler vinterbin, som är avgörande för en bra övervintring.

På Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se) finns det numera en sida med information om vad man ska och bör göra samt tänka på om bisamhällen dött under vintern. Sökvägen till den informationen är: Djur > Olika slags djur > Bin och humlor > Bisamhällen som dött under vintern.

Genom nedfallsundersökning kan man uppskatta varroangreppsgraden. Om det under andra halvan av juni trillar ned 5-10 kvalster per dag ska bekämpning göras inte senare än mitten av augusti för att få friska vinterbin. Om nedfallet är mer än 10 per dag ska åtgärder vidtas tidigare. Foto: Ingemar Fries.

Behandling med myrsyra

Ett enkelt sätt att behandla med myrsyra beskrivs på denna länk: www.bioplarna.se/myrsyra. Eftersom myrsyran med den metoden avdunstar inom 1-2 dygn kallas det en korttidsbehandling. Ifall det behövs kan behandlingen upprepas med några dagars mellanrum. Flera korttidsbehandlingar innebär dock ett merarbete. Därför har det under årens lopp tagits fram ett stort antal olika metoder för långtidsbehandling med myrsyra. Ett av de senare tillskotten är Mite Away Quick Strips (MAQS) som utvecklats av det kanadensiska företaget NOD Apiary Products. Preparatet har nyligen godkänts i Storbritannien, och det pågår arbete med att få det godkänt i fler andra EU-länder. Om det pågår arbete med att få det godkänt i Sverige vet jag inte för närvarande.

Såväl 2011 som 2012 genomfördes det försök med MAQS i några svenska bigårdar. Effektiviteten visade sig vara hög och det noterades inga negativa effekter i samhällena som behandlades 2011. Tyvärr förekom det dock rätt stora drottningförluster i en bigård där behandling gjordes i slutet av augusti 2012. Redovis-

ning av försöken finns på www.bioplarna.se (sökväg Bin och biodling > Bihälsa > Forskning och försök).

I informationsmaterialet om MAQS står det att behandling kan göras även när det finns skattlådor på samhällena och att MAQS inte ger resthalter i honung eller vax. I föl genomfördes ett försök i en bigård med 20 samhällen i Skåne. Behandlingen påbörjades i slutet av maj, och i mitten av juni när första honungen skattades togs det honungsprover som analyserades för myrsyra. Den genomsnittliga myrsyrhalten i honungen från de 10 kontrollsamhällena i bigården (dvs. samhällen som inte behandlades med MAQS) var 28,3 mg myrsyra per kg honung. Honungen från de 10 MAQS-behandlade samhällen innehöll i genomsnitt 416,4 mg/kg. Behandlingen innebar således en ökning av myrsyrhalten i honungen på ca 15 ggr.

Det finns en del biodlare som frågar om det inte går att behandla med myrsyra på våren. Jag brukar avråda från detta om inte angreppsgraden är så hög att behandling måste göras. Anledningen är att det finns risk för drottningförlust (en förlorad

drottning i augusti kan åtgärdas utan större problem, en förlorat drottning i maj däremot kan innebära ett förlorat produktions-samhälle) och att behandlingen kan leda till ökade halter av myrsyra i honungen.

Uppskattning av angreppsgrad

Som jag nämnt i tidigare artiklar i Bitidningen finns det andra metoder för uppskattning av angreppsgraden än nedfallsundersökning. T.ex. kan angreppsgraden uppskattas med hjälp av florsocker. För närvarande har vi dock inte tillräcklig bra kunskap om hur antal kvalster per 100 bin (eller per 10 g bin) motsvarar antal kvalster per dag vid nedfallsundersökning, och vid vilken nivå behandling senast måste genomföras under svenska/nordiska förhållanden. Det pågår arbete med detta på olika håll, men det vore

bra om fler undersökningar kunde göras denna säsong. Vill du vara med om att genomföra sådana undersökningar? Skicka ett mail till mig (preben.kristiansen@biodlarna.se), då skickar jag anvisningar för metoden och information om undersökningen.

Inte bara honung

I skrivande stund har jag ännu inte haft tillfälle att se filmen "Inte bara honung". Jag kan således i den här artikeln inte kommentera den, utan eventuella kommentarer här i Bitidningen om själva filmen kommer i en senare artikel. Dock kan jag inte låta bli att kommentera hänvisningen till Einstein som används i reklamtexten: "Albert Einstein lär ha sagt att om alla bin i världen skulle dö ut, är mänsk-

ligheten utplånad inom fyra år." Och på filmaffischen står det så här: "Dör bina ut, kommer fyra år senare även människan att dö ut. (Albert Einstein)".

Som jag skrev i Bitidningens oktobernummer 2010 saknas det belägg för att Einstein någonsin skulle ha sagt så. Det saknas dessutom belägg för att det ligger någon sanning i påståendet. Einstein var inte biolog, utan han var fysiker, så även om han var en mycket intelligent och klok man, kan man inte förvänta att han hade stor kunskap om bin och dess betydelse. Det finns många som letat efter belägg för ovanstående citat av Einstein, men hittills har bara en hänvisning till bin hittats. Det är i artikeln "Why Socialism?" som publicerades i tidskriften Monthly Review 1949 (se <http://monthlyreview.org/2009/05/01/why-socialism>).

Inte bara honung

<http://www.folketsbio.se/filmer/filmer/1151>

En vackert gjord film om binas betydelse och hoten mot dem. Allt är inte rätt, redan på affischen finns det sådant man kan diskutera, men filmen är så bra gjord att den väcker uppmärksamhet och lyfter fram bin, deras betydelse och biodlarna.

På länken under rubriken ovan kan man läsa om filmen och se en trailer.

Red

INTE BARA HONUNG

Redan Albert Einstein sade att om bina dör ut så dör mänskligheten.

Under de senaste fem åren har miljontals bin förovnat till synes av oförklarliga skäl. Om bina fortsätter att dö ut kommer det att få drastiska effekter. Över en tredjedel av vår livsmedelsproduktion är beroende av binas pollinering. Ekosystemet är helt beroende av den pollinering som bina står för. Men den sjukdom som grasserar i världens biodlingar har redan tagit död på hela populationen i delar av Kina. Där tvingas idag bönderna själva pollinera för hand. Gift, utsläpp och monokulturer inom jordbruket förvärrar situationen. Nu måste insektsexperter tänja mördarbin för att honung ska produceras.

Filmen tar oss på en resa till biodlare över hela världen för att ta reda på varför bina dör.

"JÄTTEBRA! Se den på bio."
Nyhetsmorgon, TV4

"UNDERBARA BILDER"
Gomorran Sverige, SVT

"EN MYCKET VACKER FILM. Bara den inledande bilden på arbetsbina är värd biljetten."
Svenska Dagbladet

"en skarp väckarklocka och en existentiell betraktelse."
Sydsvenskan

"Oavbrutet fascinerande"
TT Spektra
Uppsala Nya Tidning

"VACKERT OCH VIKTIGT"
Kulturnyheter, SVT

"en storartad kärleksförklaring till världens alla bin."
Kulturnytt, SR

INTE BARA HONUNG

EN FILM AV MARKUS IMHOOF

Det kom ett mail

Nu är den härliga sommaren här och det är full fart på både bin och barn.

Och med det sagt vill jag raskt byta ämne, jag fick för ett par veckor sedan ett mail från Michael Jegefalk i Storfors kommun, där han berättar en otäck historia med ett bra slut. Jag har fått hans tillstånd att publicera historien. Läs, begrunda och ta till Er.

Eder Peder

Ring 112

Jag heter Michael Jegefalk, 43 år bor i Wiviken i Storfors kommun sedan 2004. Jag har varit biodlare sedan 2010. Men det har alltid funnits biodling i slakten sedan 1960-talet.

Jag har idag tre av totalt fem samhällen hemma på gården där jag bor, med målet att utöka min biodling i år. Jag har bin av typen Buckfast på två lådor av typen LN/Nacka.

Det börjar äntligen bli vår efter en lång vinter och det är dags att rensa bottnar och jämna ut bistrykan lite samt kontrollera fodertillgång i mina samhällen.

- Samhälle 1 visar sig vara försvagat och saknar tillräckligt med foder, den undre yngellådan är helt tom på foder så jag väljer att plocka bort den så bina slipper att värma upp den i onödan eftersom det fortfarande är minusgrader på nätterna.
- Samhälle 2 uppvisar en kraftig bistryka och har gott om foder så jag väljer att skaka över tre ramar med bin samt flytta över två ramar fyllda med foder till samhälle 1.
- Samhälle 3 påminner om samhälle 1 men bina är väldigt brusiga och irriterade när jag kommer för att pyssla om dom. Jag har röken tänd men den börjar ta slut efter besöken i dom två första kuporna. Jag använder mig av en heltäckande bidräkt efter som jag ogillar att bli stucken av bina. Men visst har det hänt att jag blivit stucken vid ett flertal tillfällen. Jag konstaterar att det saknas

Vid vårgenomgångenbände det man inte vill bända: allergireaktion. Här har ett sambälle fått Apifonda foderdeg. Lägg märke till de lilla sargen som ger plats för foderdeg.

foder i det nedre yngelrummet här med och väljer att göra likadant med detta samhälle som med det första samhället.

Attacken

När jag står böjd över kupan känner jag plötsligt att något kryper innanför tröjan på min rygg mellan mina skulderblad. Miss-tänker att det är ett bi och börjar genast fundera på hur hon lyckats ta sig innanför dräkten, ställer mig upp och kan snabbt konstatera att jag har flera bin innanför slöjan. Kollar att den är stängd ordentligt i framkant vilket den är. Då kan dom bara ha krupit in via nacken.

Plötsligt sticker biet mig på ryggen och det är inte konstigt i sig eftersom hon hamnat i kläm. Inget kul eftersom jag valt

att vara extra försiktig genom att använda min hela bidräkt. Men, men, tänker jag får vara mer noggrann nästa gång.

Efter ett par minuter känner jag att det börjar klia i mina ljumskar, efter ytterligare ett par minuter kliar det på både ben och armar och det har börjat dunka i båda mina öron.

Jag gör klart och stänger kupan och går till garaget för att kontrollera vad som händer med min kropp. Jag kommer in i garaget och kan konstatera att jag har flera trötta bin på min bidräkt. När jag borstat bort dom jag ser, går jag in och tar av mig kläderna och kan konstatera att jag är full av röda utslag i ljumskarna och låren (nasselutslag <http://huden.se/sites/default/files/images/huden/nasselutslag.jpg>). Jag tar av mig tröjan och ser att även

mina armar är fulla med bölder.

Jag går till min fru som just nu befinner sig i stallet och påkallar på hennes uppmärksamhet och säger att det är nog läge att åka till akuten. Svaret blir:

– Men jag kan inte åka så här, och ungarna är dyblöta efter att badat i alla pölar. (Märkligt hur man reagerar i akuta situationer, hade nog reagerat likadant. Så ingen skugga ska falla över henne)

Jag får ta bilen själv helt enkelt. Vi har som tur bara 14 km till sjukhuset även fast jag bor på landet. Detta ska visa sig var tur i detta fall.

Akuten

I bilen på väg mot sjukhuset känner jag att mina läppar börjar domna bort precis som om jag skulle ha varit hos tandläkaren och fått bedövning. Instinkten säger att det är bråttom till sjukhuset vilket också hastighetsmätaren talar om för mig.

Väl framme vid akuten börjar problemen på allvar. När jag står vid inskrivningen snurrar hela världen och jag får dimsyn och måste sätta mig. Det är nu irritationen sätter in då sköterskan börjar opponera sig om att jag kommer från grannkommunen och ett annat landsting (har 80 km till det sjukhuset).

När vi äntligen klarat av inskrivningen så öppnar hon dörren och frågar nonchalant om jag kan gå själv vilket jag försöker. Jag kommer halvvägs in mot akutrummet innan hela världen snurrar till och jag håller på att falla igen. Jag lyckas få tag i en brits som står intill mig med en äldre dam liggandes på som får en snabb resa över en del av golvet innan den stannar och jag ligger på alla fyra på golvet och funderar på var jag är och vad som är upp och ner.

Då kommer två andra sköterskor och hjälper mig upp och in i akutrummet där de snabbt kopplar upp mig med EKG, syrgas och dropp (blir totalt tre påsar Ringer-Acetat) samt ger mig totalt två injektioner adrenalin och tio tabletter Betapred (kortison). Mitt blodtryck sjunker ner till 84/54 (normalt 120-30/80-90). Hela världen snurrar samtidigt som min kropp hettar och det tok-klia precis över hela kroppen. Jag får en tablett Tavegil mot klådan men den hjälper tyvärr inte med detsamma som jag önskar.

Efter nästan sex timmar på akuten börjar besvären klinga av och jag kan flyttas upp på en vanlig vårdavdelning över natten. Nästa morgon vaknar jag och mår

Numera har jag alltid en Epi-pen med adrenalin med mig i bigården.

efter omständigheterna bra. Alla nässelutslag är borta, en och annan röd prick återstår dock, men ljusår ifrån gårdagen.

Jag skrivs ut vid lunch med en "Epi-pen" en spruta som innehåller 0,3 mg adrenalin som ska användas om jag skulle få samma allergiska reaktion, med en uppmaning om att istället ringa 112 nästa gång, istället för egen bil.

Kan det hända dig?

Visst kan det hända dig, för jag trodde inte det skulle hända mig.

Känner du att det inom ett par minuter börjar klia på andra ställen än där du blivit stungen – ring 112 OMGÅENDE!

Jag har idag inga planer på att sluta med biodling, men kommer att bli mer försiktig hur jag skyddar mig.

Avelsurval

ANDERS BERG

Jag tror att de flesta biodlarna har intresse av att få bin med följande egenskaper:

- Ger en bra honungsskörd
- Är snälla och hanterbara
- Är så svärmtröga som möjligt

Vägen att dit kan vara svår, och när man till slut har nått målet, kommer problemet att kunna hålla bistammen i balans. Finns det exempelvis en "vildvuxen" biodling i närområdet, kan detta bli förödande och dina bin kan bli både sticklystna och svärmvilliga.

Man måste dessutom känna till binas inneboende egenskaper. Bin vill samla in så mycket honung så att de kan överleva. Bin vill föröka sig genom svärmning och självklart vill de kunna försvara sig. De har sitt naturliga försvarsorgan. Det är naturliga instinkter. Biodlaren måste därför, genom noggrant avelsarbete, försöka få fram bin som är delvis avvikande från de naturliga instinkterna.

Det krävs en bra drottning i bisamhället. Biodlaren kan ha vilket rammått eller kupa som helst. Han kan sköta bina efter erkänt bästa metod. Vädret är vackert och blommorna flödar av nektar. Men biodlaren kommer inte att få någon större skörd, såvida han inte har bra drottningar med bra arvsanlag.

Utgångspunkten är att man inom egen bigård har en enhetlig ras eller stam. Vidare borde det vara ett önskemål att man inom ett större område får ett så enhetligt bibestånd som det är möjligt.

Det finns ett antal urvalsfaktorer som man bör ta hänsyn till när man bestämmer vilket samhälle som man avser att odla efter.

Fromhet och lugna bin

Jag vill ha bin som är lätthanterliga och snälla. Det skall vara möjligt att gå igenom samhället även om vädret inte är det bästa. Man spar mycket arbete om bina är hanterbara, utan att behöva använda mycket rök. De skall dessutom vara kakfasta, och inte rusa ned mot kakans undre del, och

Det är ett "pillrigt" arbete när man odlar drottningar genom omlarvningsmetoden. Man måste vara säker på handen.

där samlas i stora klumpar. Det blir besvärligt att bli hitta drottningen samt att stora klumpar i kakans undre del har stor benägenhet att falla ner. Man kan minska benägenheten att rusa genom att använda mindre med rök. När jag har öppnat samtliga täckbrädor över yngelrummet skall jag med min hand kunna vifta över ramarna, utan att bina skall flyga upp och sticka mig.

Svärmtröghet

Biodlaren kan med lämpliga åtgärder förhindra att binas svärmningslust vaknar.

Det gäller att under våren och försommaren se till att alla ungbin har sysselsättning med att bygga ut nya kakmellanväggar, och att drottningen hela tiden har plats för äggläggning. Dessutom måste det alltid finnas lediga ramar för att ta emot nyindragen nektar. Uppfyller man dessa parametrar bör inte binas svärmningslust vakna. Skulle så vara fallet bör man inte avla efter samhället. Svärmningslust och svärmning medför mycket merarbete för biodlaren.

Honungsskörden

Yttre faktorer såsom väderlek och blomflora är helt avgörande för att nå en stor honungsskörd. Trots samma dragförhållande och samma behandling, ger bigårdens samhällen aldrig samma skördresultat. Det är min bestämda uppfattning att arvsanlagen har en viss betydelse för att nå stora skördar av honung, och därmed vara en urvalsfaktor.

Övervintringen

Bina måste kunna komma till vintero tidigt och sitta i vinterklot under vintern. Bin som aldrig sitter stilla under vintern är inget att avla efter. De förbrukar mycket foder, och dessutom har de ofta en yngelsättning under större delen av vintern. Detta resulterar ofta i att samhället vill ut och rensningsflyga tidigt på säsongen. Dessa bisamhällen brukar smutsa ner på flusterbrädan och lida av utsot.

Frihet från sjukdomar

Det är svårt att kunna göra något urval med framgång för att höja binas sjukdomsresistens.

Jag tror, utan att vara tjugig, att byte av vax i yngelrummet varje år är en viktig parameter till att hålla bina friska. Bisamhällen som får kalkyngel varje vår skall man självklart inte odla efter. Bisamhällen som utvecklar vingvirus i ett tidigt stadium, dvs vid låg kvalstermängd, bör man heller inte odla efter. Det har diskuterats mycket under åren att få fram bistammar med väl utvecklad rensningsinstinkt. Problemet är bara hur man skall finna en tillräckligt lätt metod för att mäta detta.

Drönarens betydelse

I princip är det ju så att drottningar av god kvalitet ger upphov till ett bra samhälle endast om drottningen parar sig med drönare av god kvalitet. Arvsanlagen kommer ju från såväl moders- som fadersindividerna. Man kan använda en drönarram tidigt på våren, gärna i början på maj. Sätt in en utbyggd drönarram i några samhällen med önskvärda egenskaper. Insättningen sker i mitten av yngelklotet. På detta sätt ökar man möjligheten att ungdrottningar blir parade med dessa drönare längre fram på säsongen.

Man bör vara medveten om att detta gynnar varroakvalstrets möjlighet att använda drönaryngel för att föröka sig. Dessa samhällen bör man behandla mot varroa en extra gång på sensommaren.

Bina måste kunna sitta still under vinter. De måste helt enkelt kunna komma till vintero. Bilden är från slutet av mars månad och större delen av vinterklotet syns genom glaset.

Att odla bin med stor rensningsiver har diskuterats i många decennier. Problemet är bara hur man mäter detta på ett tillräckligt enkelt och tillförlitligt sätt. Här har ett bi ett varroakvalster på sig. Hur mäter man binas kapacitet att tåla många kvalster innan samhället går under?

Avslutning

Jag har försökt att beskriva ett antal urvalsfaktorer. Det finns säkert fler faktorer man kan väga in. Sträva efter att avelsamhället är:

- Starkt äggläggande, i synnerhet på våren

- Har snälla och hanterbara bin som gav god honungsskörd föregående säsong
- Inte visade något tecken på att vilja svärma

Odla alltid efter två- och treåriga drottningar. Du måste testa samhället först!

Bisamhället som vägrade dö

ERIK ÖSTERLUND

Karin satsade på att bli biodlare 2007. Hon invintrade 30 bisamhällen. Hade byggt honungsrum. Våren 2008 hade hon 2 kvar. Runt omkring i länet hade varroan slagit till. Hon orkade inte och visste inte vad hon skulle ta sig till. Livet var fullt av plikter och de två bisamhällena glömdes bort. Någon biodling blev det inte.

Några år senare fick jag höra talas om Karin och hennes bin. De var nu de enda i omgivningen där de fanns. Sven fångade några svärmar några år senare som kommit från Karins håll, ca 3 km längre bort fågelvägen. Kunde de ha kommit från hennes överlevare? Förra året var det ett samhälle kvar och jag sa jag till Sven i början av oktober, att nu åker vi och hälsar på Karin. Lever samhället kanske det är värt att försäkra sig om att det överlever till våren. Kanske det har värdefulla egenskaper. De senaste åren har det odlats mycket fodermajs i trakten, neonikotinbehandlad.

John och Sven var med och kollade bisamhället i oktober 2012. Ingenting var optimalt för att underlätta överlevnad med det här bisamhället, förutom en välisolerad kupa.

Nedan har bina i början av oktober precis slurpat i sig en Bifor-bink. De har byggt upp lite vax i matarhålet. Två ramar honung skördades faktiskt 2012. Det syns vilka som är ersättningsramar. Ovan ses det hotfulla fodermajsfältet. Foton: Erik Österlund.

Men det finns mycket vallar runt Karin med vitklöver som säkert är attraktivare då majsen blommar.

Någon vecka innan hade Sven träffat Karin och frågat om samhället. Hon förstod att det kanske var värdefullt så hon hade för första gången på flera år, då sista dagarna i september, satt på en av de Biforhinkar hon hade lagrade sedan 2007. Då vi hälsade på samhället i början av oktober hade de slurpat i sig hinken, så de fick en till. Ja, Karin hade också faktiskt skördat 2 ramar honung lite tidigare på sommaren. Det var första tillfället på flera år hon över huvud taget orkat titta åt bisamhället och öppnat det.

I slutet av april i år hälsade jag på Karin igen och frågade om hon var biodlare. Jo, sade hon, nu är jag biodlare igen, bina lever. Så vi gick till samhället och öppnade det, första gången sedan i oktober året innan. Ett par ramar bisvagare, ingen utsot, täckt yngel. Fyra ramar bistarkt, inte ett starkt bisamhälle, men helt okej.

Nu upptäckte vi något som förvånade ännu mer. Samhället stod på spärrgaller. Och bina trängde sig emellan spärrgallret och lådan i ett hörn, dvs inte igenom själva spärrgallret. (Det skedde säkert senare på säsongen då de städade upp. Men nu fick de hjälp med det.) Så trångt var det att de skrapade av sig en hel del pollen på vägen igenom passagen. Bina hade alltså under alla dessa år inte bara överlevt varroan utan också ett spärrgaller mellan botten och understa lådan.

Det står på två lågnormal-lådor och har stått på samma uppsättning utan att någon har rört någonting, tagit bort honung eller gett dem sockerlösning på 5 år, eller gjort något annat. Nu är det inne på 6:e året sedan sensommaren 2007. Kommer samhället att tåla förändringarna i skötseln som nu inträder? I juni planerar Karin att dela på samhället och börja utöka sin biodling igen!

I slutet av april 2013

Inner Cover Bee Culture April 2013

KIM FLOTTUM

Kim Flottum är redaktör för den amerikanska bitidningen Bee Culture. I aprilnumrets ledare skriver han om ett svårt och viktigt ämne som bivärlden i mångt och mycket har uppmärksamheten riktad på idag. Jag frågade om jag fick använda hans ledare. Jadå, var svaret. Så här får ni läsa den översatt till svenska.

Red

För en månad sedan på dessa sidor, och för ett par veckor sedan i en ledare på internetsajten Buzz skrev jag om att katastrofen var på gång i Kaliforniens mandelodlingar i år. Det skulle inte finnas tillräckligt med bin för att pollinera de ständigt expanderande mandelodlingarna, och många av bisamhällena är ofta alltför svaga för att göra ett bra jobb. Sedan de var där förra året har det varit torka hemma där bisamhällena annars står.

Bina har inte fått tillräckligt med mat under hela året innan det nu är dags att vara tillbaka igen. Varroa har fortfarande små problem med biodlare eller forskare och hela tiden sprider kvalstren virus till varje bi i varje bisamhälle de kommer till. Samtidigt svingar noseema sin ying och yang – och så nådstöten – bara en lätt beröring av gift från överallt och var som helst det odlas något – systemiska insekticider och fungicider, herbicider – alla extrema biocider, alla med sin egen speciella bärarsubstans, adjuvans, spridare eller klistermärke – var en av dem ger förningar om sin egen hemliga synergistiska partner i brott, de saker som gör dåligt gift än värre.

Men de förstnämnda utmaningarna – bristande näring, varroa, virus, nosema – bin kan faktiskt hantera dem – det är tufft, men såna är bin. Verkligen. De trivs inte när de är under attack och, ja, ibland dör de, men mestadels kan de hantera svåra utmaningar. Men spelet blir annorlunda när till detta läggs den sista droppen gift, det sista lilla ytterligare – som sista ridån. Och överallt ifrån kommer honungsbin dit där den sista droppen väntar på dem.

Majs, till exempel. Över 100 miljoner hektar i år i USA. Det betalas högt, till bio-bränslen, och har orsakat en odlingsexpans

sion utan motstycke i USA:s lantbrukshistoria. Och varenda en av dessa hektar är mätad med systemiska bekämpningsmedel. Två, tre, fyra, fem, sex, sju år i rad. Uppbyggnaden i marken fortsätter med oförminskad styrka. Mer och mer och mer. Ett års rester, inga problem. Två, lite kvar från förra året, men inte så mycket. Men efter fem, sex, sju år ... det är nästan mer gift än jord kvar i dessa områden. Och varje år tillkommer mer. Mer och mer och mer.

Forskningen säger, med rätta, att det inte är giftet som är problemet. Inte när bina ges endast en dos åt gången i mängd som från ett första-årsfält, utan att det finns några andra problem, som varroa, nosema eller virus. Sedan, efter en engångsdos, kollas hur bina reagerar på bekämpningsmedel som de stötte på för bara några dagar eller några veckor sedan – inget på lång sikt, ingenting av substans erhålls av kunskap, faktiskt. Ungefär som en nyligen utförd rapsstudie. Och ytterligare en. Men du kan inte argumentera mot fakta från en peer reviewed-tidskrift. När inte varroa, bristande näring, nosema eller virus-variablerna är med i sammanhanget, då är de här gifterna inte ett problem. En liten beröring av gift ensamt för sig självt är bara inget problem. Dessa vetenskapsfolk har exakt rätt. Det är bara lite gift. Och det är det som är problemet.

Nu till den verkliga världen. När du packar ihop biodlare från hela USA i den lilla världen Central Valley i Kalifornien i slutet av februari, då pratar dom. Inte för att de inte gör det på annat sätt, per telefon, men när de är där, är det ansikte mot ansikte över frukost, lunch eller en öl på kvällen. Och de är från hela landet. Från öster, där dessa inte-så-nya gifter har använts i mer än ett decennium. Från mellänvästern, där de inte har funnits riktigt så länge, men det är ack så mycket mer av dem. Och nu på väg

västerut – det finns ingen plats att gömma sig och inte ett bi kan undgå angrepp. Giftet är överallt där majs är, och majs är överallt. Och du ska veta, det är inte bara majsen, en hel livsmedelsbutikskorg med grödor är inblandade.

Och när biodlare får prata, kommer de alltid tillbaka till jämförelsen mellan jordbruksbin och skogsbin. Jordbruksbina verkar regelbundet krascha och brinna. Alla variabler finns hos dem – varroa, virus, nosema, underäring. . . och gift. Och som jag sa, det är det sista som får till det – det är som att hoppa från en 20-våningsbyggnad – det är inte fallet som dödar dig, utan den mycket kraftiga inbromsningen på slutet. Den giftmängd, som år efter år byggs upp, det är den mycket kraftiga inbromsningen som dödar bin regelbundet varje år är det intryck man får. Och det gäller inte bara oss. Det gäller de människor som har sett de här forskningsresultatet igen och igen och igen. Bara fråga dem. Jag hörde en rapport från Penn State University i helgen som uttryckte just detta. Addera ett bekämpningsmedel till detta industriavfalls-mix våra bin måste ta itu med – kanske en systemisk insekticid eller en fungicid och saker går söderut – snabbt.

Sporer ökar, virus skjuter i höjden som en rymdraket, bin dör. Katastrofen. Skogsbin tycks dock undvika den slutliga dosen av gift som får allt att tippa över ända. Dom har varroa, virus och allt det övriga – utom att de inte får i sig den där sista dosen av gift. Och för det mesta så kraschar de inte. Men, ibland gör de det, spektakulärt. Virus och speciellt nosema – vinner, när det paras med undernäring, och ibland verkar det räcka med virus och nosema var de än är. Ibland. Om dina bin kraschat och de inte är i Giftbältet, kanske detta är den demon du måste ta itu med.

Men en händelse i Kalifornien som berättades för mig av en biodlare det här året visar oss den verkliga världen när gift är inblandat. Bina som kom från Dakotasom-brukade-vara-klöver-men-nu-är-majmland – inspekterades till att vara fina sju- till åttaramars-samhällen vad gäller bistrykan. Såg fina ut. Mindre än en vecka senare letar biodlaren fram dessa bin för att visa upp – och de hade bara tre eller fyra ramar med bin, och ett gäng var redan tomma – döda. Borta. Vad hände? Jag såg samma sak förra året vid vandrigen till mandelodlingarna så det är inte en sällsynt företeelse. Det händer ganska ofta, och mycket mer i år. Vad hände? Katastrofen.

Och berättelsen berättas om och om och om igen. Jordbruksbin mestadels kraschar, skogsbin gör det oftast inte. Men hörni – ingen plats går säker...

Det verkar inte finnas någon säker plats längre alls. Vi börjar få ont om platser och vi börjar få ont om bin. En sen lördagkväll lyssnar jag till en musikfestival på radion och en sångare avslutar med en melodi som fångar min uppmärksamhet...

*Och du berättar
Om och om och om igen, min vän
Ah, du tror nog inte
Vi är på tröskeln
Till Katastrofen
Barry McGuire*

And you tell me
Over and over and over again, my friend
Ah, you don't believe
We're on the eve
Of destruction.

Är det verkligen så?

En kommentar med en slags koppling...

Har du lagt märke till uppmärksamheten honungsbiet hälsa har fått på sistone? Det har varit glädjande att se. Massor av folk är oroade över våra kostnader helt plötsligt. I alla fall under de senaste åren. Jag tänker inte på folk som vill prata om biodling – så har det varit länge. Nej, jag tänker på dessa som är uppriktigt oroliga för honungsbiets hälsa. Det är det jag finner intressant. Haagen Dazs och andra kom med tidigt och är fortfarande med i spelet, verkligen. Två andra som har dykt upp tänker jag på speciellt. Monsanto upptäckte plötsligt att det fanns honungsbin, och de kanske kunde bidra med något. Och Bayer, som inte har dödat dem till höger och vänster, dag och natt under ett tag nu.

Har du sett Bayers mobila roadshow än? Eller sett planerna för deras Honey Bee

Health Center som öppnar snart i North Carolina? Eller har du läst om Monsanto's generösa donation till projektet Apis m: s planteringsprogram, som ska förse bin med fullvärdig kost i Kalifornien mellan pollineringsuppdragen? Jag är säker på att det finns mer som de här jordbruksjättarna har gjort för bin och biodling. Jag vet att de gör en hel del bra grejer för resten av världen – att ge pengar till välgörande ändamål och göra generösa donationer till alla typer av människor för alla typer av projekt. Missförstå mig inte. Jag tänker inte hitta fel hos någon av dessa jättar, åtminstone då det gäller att ge bra pengar till bra program.

Men vi vet alla att det är dessa företag som alla älskar att hata. Monsanto håller på med det här med frön och mat, och Bayer har ett projekt med gifter. Och de båda har mer pengar än Gud.

Så, hur svårt är det att få fram pengar för en god sak – bin, biodling och biodlare – från företag som inte har uppmärksammat något av ovanstående, någonsin, för någon orsak alls, förrän nu?

Men nyligen verkar det ha dykt upp goda skäl, men mätt efter deras förmåga är de pengar som hittills spenderats bara småpengar för dem. Men de har mycket att ta av.

Så jag frågar igen, är det OK att ta pengar från dessa, och från andra, som med största sannolikhet inte har haft vårt bästa för ögonen i det förflutna. Bra pengar, från kanske inte så bra företag?

Den brittiska biodlarorganisationen The British Beekeepers Association (BBA) var i en situation under flera år där de fick ekonomiskt stöd från ett bekämpningsmedelsföretag eftersom de helt enkelt var överens med vad som stod på etiketten på flaskan: "... när det används enligt anvisningarna på etiketten är dessa kemikalier säkra för bin." De betalade ett högt pris för dessa pengar, från biodlare som inte ville stödja organisationen och vägrade att dra nytta av dessa silverstycken BBA fick.

Jag förstår att BBA har bytt, eller inom kort kommer att byta position, och i och med detta är det slut på de kemiska bidragen de levde på. Men de gjorde bra saker för biodlarna med de pengarna. Bra pengar från kanske inte så bra företag?

Kan "pengar" vara dåliga? Eller, eftersom de kommer från någon som uppfattas som dålig, är pengarna dåliga?

Ska man säga: "Nej fråga inte om du får ge oss pengar, erbjud oss inte, tänk inte ens på att ge oss pengar? Du kan inte köpa

dig ut ur det här." Eller skall men enkelt inta hållningen: "... du orsakade problemen, fixa till dem. Naturligtvis skall du ge oss pengar. I själva verket bör du ge oss en massa pengar. Du ska ändra ditt sätt och du bör erbjuda en (ekonomisk) syndabotgöring till oss alla för att du varit girig, kortsiktig och regelrätt ondskefull."

Jo, att de är onda är inte givet, åtminstone när det gäller bin. Inte än i alla fall, men det finns massor av tecken som pekar i den riktningen. Men den plötsliga tillströmningen av pengar och uppmärksamhet ger ett andrum, eller hur? Det var bara några år sedan de bekämpade oss så ofta de kunde, använde mer advokatkostnader mot oss så snart det behövdes än vad vi kunde uppståda. De helt enkelt uppförde sig som en ångvält mot alla som kom i deras väg. Är du inte förvånad?

Tja, jag har fått en tanke. Du förstod väl att jag var på väg någonstans, eller hur? Eftersom dessa jättar inte orsakade några av de problem som de nu försöker åtgärda, vilket är en bra sak – om de verkligen vill hjälpa biodlingen och forskningen på honungsbin – varför kan de inte också finansiera forskning som inte har något att göra med någon av de saker som de försöker att fixa? Inte lika mycket pengar som helt enkelt sprids ut mera, utan mer pengar.

Saker som drönarsamlingsplatser, eller bättre övervintring och utrustning för det. Eller bättre sätt att identifiera honungsförfalskning så man kan snoka rätt på de kinesiska skurkarna så att de slutligen kan fångas. Och varför inte sätta ihop några utbildningsprogram, så att studenter kan studera vad de vill som har att göra med bin eller biodling? Skulle inte en Bayer Chair on Honey Bee Genetics ser bra ut i den årliga företagsrapporten? Vad sägs om att stödja biodlingskonferenser, så att de inte kostar så mycket att gå på för Bosse Biodlare, så han kan lära sig mer om det senaste då det gäller sjukdomsbekämpning, skötselteknik och marknadsföring. När allt kommer omkring, varför stöder de inte mycket mer?

Men naturligtvis svarar du omedelbart, du cyniker – vad är priset för det stödet? Föredragshållare på konferenser, helsidesannonser, en öppen bar på banketten? Nope. Inget sånt. Ingen skall nämnas. Bara en check.

Så om någon av er företag där ute känner sig lite skyldig, vad sägs om att hjälpa till där ni inte orsakat ett problem. Det skulle göra mycket för att övertyga mig att ni har vårt bästa för ögonen. Inte bara ert eget.

För kropp och själ

KLAUS NOWOTTNICK

Biodling bidrar till en sundare livsstil. Dess produkter är av hög kvalitet och innehåller många viktiga ämnen som kan stärka vår motståndskraft mot sjukdomar.

Nuförtiden känner stora delar av befolkningen till honungens hälsosamma verkan och toppidrottsmän använder sedan länge honung som energikälla. Men även andra biprodukter kan hjälpa människokroppen att hålla sig frisk eller främja ett snabbare tillfrisknande efter en sjukdom.

Honung

Honungens effekter och användningsområden har många bottenar. Några viktiga är exempelvis:

- Idrottsmän intar komprimerade livsmedel och drycker med honung för att kunna öka eller bibehålla en hög prestationsnivå. Honungens glukos går direkt ut i blodet och förser därmed musklerna med mycket energi.
- Sedan årtal tillbaka anses honung vara bra för hjärtat, tack vare att druvsockret förser hjärtmuskeln med snabb och effektiv energi. Dessutom pratar man även om en substans som stabiliserar hjärtat och blodomloppet genom en förbättrad blodcirkulation i hjärtats kranskärl. Man rekommende-

Honung har sin givna plats i vår kosthållning.

rar människor som har problem med hjärtat att två till tre gånger om dagen dricka en kopp te av någon sort med positiv inverkan på blodcirkulationen (exempelvis hagtorn, rölleka eller citronmeliss) och lägga i en matsked honung. Teet bör dock inte vara varmare än 40°C så att honungens värdefulla ämnen inte går förlorade.

Klaus Nowottnick är själv biodlare och har skrivit flera böcker och åtskilliga artiklar om biodling och biprodukter.

- Många människor lider av vardagens stress. De är ofta utmattade och orkar inte längre prestera det som förväntas av dem. I de fallen är en målmedveten stressminskning nödvändig. Dessutom är det viktigt att uppnå balans. Att sporta och hålla kroppen igång samt att inta 3-4 teskedar honung om dagen är en bra hjälp.
- Honung har en lugnande verkan. Nervositet och anspänning kan minskas med hjälp av honung. Idag har även många yngre människor sömnsvårigheter som en följd av höga krav i yrkeslivet. De har svårt att somna och kan inte släppa vardagens bekymmer, eller vaknar och grubblar över sina problem redan tidigt på morgonen. Ett välprövat knep är att dricka en mugg varm mjölk med honung innan man går och lägger sig. Det kan vara en mycket god hjälp mot sömnlöshet.
- Honungens inhibiner stör bakteriers tillväxt. Om man råkat ut för en förkylning eller infektion i bihålorna eller de övre luftvägarna kan honung påskynda tillfrisknandet. Även vid sårbehandling används honung med stor framgång. Honungen drar ut sårvätskan ur såret och avlägsnar därmed smuts och bakterier med följden att såret läker snabbare.

Levern är ett viktigt organ som hjälper till att avgifta vår kropp. För att kunna göra det behöver den tillräckligt med glukos, vilket honungen innehåller. Miljögifter och mediciner belastar levern. Genom att regelbundet inta honung under en längre period kan man hjälpa till att rena levern. På 60-talet användes fortfarande en typ av honungsterapi för att bota Hepatit A. Under ca 6 veckor gav man då patienterna rikliga mängder honung upplöst i te. På senare tid behandlade man sjukdomen istället i mycket större utsträckning med mediciner.

Pollenskörd

Pollen

Växternas frömjöl, som bina transporterar hem till kupan i sina pollenkorgar, har länge ansetts vara en källa till ungdom och vitalitet. Redan på forntiden kände man till frömjölets positiva inverkan på människokroppen. Nuförtiden vet vi mer om denna biprodukts hälsofrämjande egenskaper.

Många olika ämnen bidrar till pollens nyttighet: Blandat pollen består till ca 30 % av protein, till 10-14 % av olika fetter, till 40 % av kolhydrater och till 15 % av vatten och små mängder av ytterligare några ämnen. I pollen är andelen essentiella aminosyror fem till sju gånger högre än in nötkött. 30 gram pollen täcker dagsbehovet av livsviktiga aminosyror. Om kroppen får protein i rätt mängd kan den producera tillräckligt med enzymer och antikroppar. Pollenfetter består till 43 % av de viktiga, essentiella fettsyrorna linolsyra, linolensyra och arakidonsyra, som kroppen behöver för cellandningen. (I denna process omvandlas druvsocker och syre till energi (ATP) och de i detta fall oviktiga produkterna koldioxid och vatten.) Lecitin är viktigt för kroppens reglering av kolesterolhalten och minskar risken för hjärtinfarkt. På grund av sina många olika vitaminer, biologiskt aktiva ämnen och spårämnen lämpar sig pollen väl som hjälp mot både psykisk och fysisk utmattning.

Pollen används även om exempelvis en förstoring av prostatan diagnoserats, vid leversjukdomar och många andra besvär, och då både i förebyggande syfte och tillsammans med övrig mediciner.

När pollenet renats kan det intas i sin naturliga form, antingen som korn eller pulver. Tarmarna kan dock uppta de värdefulla ämnena bättre om pollenet är malt till ett pulver där pollenskalet är krossat. För att mildra den ganska fräna smaken kan man exempelvis blanda pollenet med sylt, marmelad, yoghurt eller honung. Det rekommenderas att man tar två teskedar pollen före frukosten och kvällsmaten och dricker ett glas juice till det.

Propolis

Propolis anses vara en av de mest värdefulla biprodukterna. På grund av dess breda användningsområde och insats i bekämpningen av många olika sjukdomar bedrivs idag forskning på propolis över hela världen.

Propolis hjälper mot många olika slags bakterier, virus och svampar. Det

består i olika delar av harts, vax, eteriska oljor, lite pollen och andra ämnen. Färg och sammansättning varierar beroende på var det kommer ifrån. Propolis används i många olika produkter, exempelvis salvor, krämer, tinkurer och halstabletter. Det är inte möjligt att räkna upp alla dess verkningspektra och användningsområden här, men så mycket kan sägas: Såväl förkylningar, såväl som olika slags eksem och andra hudsjukdomar kan med framgång behandlas med propolis.

Man får dock inte glömma att många människor i viss mån kan reagera allergiskt på propolis. Innan man påbörjar en behandling med propolis bör man därför göra ett test: Man stryker propolisalva eller tinktur på ett plåster och sätter det på huden. Om huden inte visar någon allergisk reaktion kan man åtminstone utesluta kontaktallergi.

Drottninggelé

De första två till tre dagarna matas alla bilarver med drottninggelé (eller fodersaft). Drottningen däremot matas av ambina med denna fodersaft hela sitt liv. Som ett resultat av denna specialdesignade näring kan bidrottningen bli upp till fem år gammal. Produkter innehållande drottninggelé blir allt populärare, marknaden växer hela tiden.

Speciellt kosmetikaindustrin satsar på att erbjuda kunderna ett brett sortiment. Framförallt tillsätter man gärna drottninggelé i produkter som ska motverka hudens åldrande. Men inte ens hela världens samlade produktion av drottninggelé räcker till för att uppfylla kosmetikaindustrins efterfrågan. Därför framställs drottninggelé oftast på syntetisk väg.

Till 60 % består drottninggelé av vatten. Resterande 40 % utgörs av äggviteämnen, aminosyror, fleromättade fettsyror, mineralämnen, spårämnen, hormoner, B-vitaminer och andra ämnen som är av stort värde för den mänskliga organismen. Drottninggelé används ofta inom idrottsmedicinen eller i behandling av patienter med bristsymptom. Det finns rapporter om lyckade behandlingar av åderförkalkning, diabetes, blodsjukdomar, immunbrist och hormonbrist.

Bigift

Arbetsbiets giftblåsa innehåller ca 0,3 mg flytande gift. Detta består till ca 50 % av melittin, apamin, enzymer och histamin.

Propolisbitar kan man tugga på och motverka infektioner.

Bigiftet kan biodlaren utvinna med hjälp av elektriskt laddade trådar som monteras i lådor. Dessa lådor ställs sedan upp vid flustren. Under lådorna skjuts en glasplatta in. De bin som får en lätt stöt av trådarna ger ifrån sig lite gift som landar på glasplattan. Giftet torkar på glasplattan och kan sedan utvinnas därifrån (en artikel om detta publicerades i Deutsche Bienenjournal nr 10 2009, s. 30.)

I Tyskland finns det för tillfället bara en läkemedelsfirma som fortfarande framställer läkemedel innehållande bigift. Dessa salvor säljs dock inte i Tyskland. I Portugal finns det också en firma som tillverkar salvor med bigift och även i Sverige har man på sina håll påbörjat utvinnig av bigift.

I USA genomförde Charles Mraz mycket framgångsrika behandlingar med bistick. Denna metod är knappt känd i Tyskland. I denna typ av behandling ger man i regel patienten en spruta innehållande bigift (en artikel om detta publicerades i Deutsche Bienenjournal nr 2 2004). Det verkar även som om bigift i kombination med akupunktur ger ett särskilt bra resultat. Undersökningar har visat att en bigiftsakupunktur kan vara lika framgångsrik som en kortisonbehandling.

Originalartikeln publicerades i Deutsche Bienenjournal nr 5 2011 och är översatt av Mia Mårtensson.

Branschriktlinjer – något för dig?

Under flera år har en arbetsgrupp från SBR och BF arbetat med de regler som honungsbranschen ska följa för att uppnå en god hygienisk hantering av honung. Det har varit många diskussioner mellan oss som gnetat med reglerna och Livsmedelsverket. Vad är obligatoriskt enligt lag och vad föreslår branschen att man bör göra. Dessa regler är inte obligatoriska att följa men slutresultatet "en säker honung" måste uppnås. Varje honungshanterare kan själv besluta vad han/hon ska göra för att få en säker produkt. Man bör gärna dokumentera vad man gjort och i bästa fall varför.

De omfattande reglerna är tänkta som ett uppslagsverk där man kan få tips om hur man ska hantera sin honung. Den är även tänkt som en checklista där man bockar av sina åtgärder. Inte minst kan man använda dem som ett stöd vid en inspektion av någon myndighet. "Så här gör vi och då finns ingen risk att något blir fel! Slutprodukten vid vår hantering blir en säker honung!" Detta dokument är specifikt för att producera en säker honung och kan användas av inspektören som lathund. Vid diskussion med handeln kan man gott använda "Säker honung" som ett exempel på egenkontroll jämförbart med vilket certifieringssystem som helst.

Det är nu en tid sedan första upplagan presenterades och den skall revideras fortlöpande. Det är alltså dags att noga läsa igenom dokumentet och komma med synpunkter. Hittills har det inte hörts så mycket och det beror antingen på att dokumentet är perfekt eller att ingen har läst det kritiskt och kommenterat.

Det är alltid den enskilda biodlaren som är ansvarig för sin produkt i alla lägen men genom att använda "Säker Honung" kan man få en vägledning till var fällorna kan ligga. Honung är ju som tur är en säker produkt i sig och risken att den ska bli skadlig är mycket liten. Skaffar man sig ordentliga rutiner kring hanteringen så är risken minimal att man ska få några problem. Det enda problem som Livsmedelsverket uppmärksammat är bly i honung. Det kommer med största sannolikhet från gammal galvaniserad utrustning med lödda falsar. Byt ut den! Vi vill väl inte anklagas för att förgifta vår fina honung med bly!

Vi kommer att ordna en nätbaserad kurs under hösten som ska ge deltagarna

ett skriftligt bevis på att man kan hantera sin honung inför handelns stränga ögon. Det kan underlätta när man vill sälja direkt till den lokala affären!

Har du synpunkter på "Säker honung" skicka dem till calle.regnell@swipnet.se så kommer Anders Lignell, SBR och jag, BF att gå igenom dem. Relevanta ändringarna kommer att publiceras på respektive hemsida.

Calle Regnell

Vinterförluster

Läste i senaste BT Anders Bergs artikel om bigårdars placering och hans punktlista med tre faktorer han anser viktiga. Detta är ju en "sanning" de flesta hört sedan man börjat med biodling men vet vi det, och i så fall varför är det så? Tänker då i första hand på de två första punkterna om sol och vind.

Anledningen att jag undrar är att mina vinterförluster inte stämmer överens med statistiken. Jag började med biodling 1983 och invintrade då två samhällen. Som mest har jag invintrat 13 samhällen men har nu bara tre samhällen. Om jag räknar lågt så har jag invintrat fem samhällen i snitt, vilket under dessa 29 vintrar gör minst 145 invintrade samhällen. Normala vinterförluster, som kanske kan vara 16% (?), skulle betyda att jag förlorat minst 23 samhällen totalt under min biodlingskarriär.

Så har det inte varit. Ett år blev ett samhälle vicelöst sent i april. Det var nog jag själv som varit vårdslös, så det räknar jag inte som vinterförlust. Ett annat år gick ett samhälle hastigt ned i styrka på hösten. Orsaken vet jag inte men det var inte mycket att göra då jag var en bit inne i september, så jag invintrade samhället. Som väntat var detta dött på våren och kan väl rent tekniskt räknas som en vinterförlust. I övrigt ingenting!!! (Talade om detta med en styrelseledamot från Riksförbundet för ett antal år sedan i Borås, men hon var uppenbarligen inte intresserad av lyckade övervintringar.)

Nåväl, åter till inledningen. Mina samhällen har till största delen stått i sol som till viss del skuggats av ett lövbuskage vintertid, men på sommaren har solen gått över buskaget. Sjuhärads skogsbygder är väl inte särskilt blåsigt om man jämför med kusten, men här på min kulle, där jag har bina, är det relativt blåsigt och öppet för vind både från öster och väster.

Så, frågan kvarstår: Vet vi att kuporna skall stå vindskyddat? Vet vi i så fall varför?
Ingemar Håkansson, Öxabäck.

Anders Berg svarar: Det är egna erfarenheter som visat mig att blåsiga vårar, och där kupor står blåsigt, innebär stora förluster av dragbin jämfört med om bina stått i vindskyddat läge. Jag har flera bigårdar som är olika utsatta för vind, där speciellt en är mer utsatt än de övriga.

Är det dags att vända om?

Har länge funderat på de gifter vi använder i biodlingen. Är det biets hälsa som överväger att använda kemikalier i vår biodling? Även om vi snällt kallar det läkemedel.

Under många möten och samlingar inom biodlarkåren ropas det efter fler och nyare preparat. Är det vettigt att stoppa ner dessa preparat i samma utrymme som där vi producerar det bästa vi vet, honung?

Jag själv äger ett hundratal hektar skog och på alla skogliga möten om det än är Skogsvårdsstyrelsen, Södra Skogsägarna, Sydved, Sveaskog m.fl. som är sammankallande, har vi de senaste 15-20 åren ideligen hört: vi måste gå mot ett giftfritt skogsbruk, och tro det eller ej, nu är vi framme vid den tidpunkten. Vi har dispens att använda gifter mot snytbagge och flera skadegörare t o m 2015, vilket är glädjande när vi ser slutet på gifthanvändningen i skogsbruket.

Vore det inte helt självklart att vi borde gå samma väg när det gäller biodling? Det finns preparat som är förbjudna i hela EU men som används av oseriösa biodlare. Vi har bra ekologiska bekämpningsmetoder, biotekniska metoder som jag vet används t o m av yrkesbiodlare, och vi har de organiska syror som är bra mycket mer naturliga än de läkemedel som används idag, myrsyra, mjölksyra och oxalsyra finns normalt i bisamhället. Jag tror att många är överens om att det är dags att vända trenden, det finns snälla och stygga kemikalier enligt en läkare jag talat med och de stygga som används kommer mänskligheten att märka av om ett antal år.

Är det inte dags att vända om mot ett biodlingskoncept där både bina och människor mår bra, vi kanske inte ska ha fler bisamhällen än vi klarar av att sköta. Använder vi Apistan enligt skötselansvisningen på förpackningen så tror jag att vi kan använda de lagliga läkemedlen om det nu skulle behövas, utan att få resistent kvalster, kanske vi då inte behöver ropa efter nya och fler preparat och kanske att vi inom en snar framtid kan gå mot en giftfri biodling, drömmer jag eller är det verklighet.

Ingvald Petersson, Bisjukdomsansvarig tillika bitillsynsman i Jönköpingsdistriktet

HF-fonden

Försäljningen av aktierna i HF till Lindahls Invest AB är sedan februari 2013 helt avslutad. Affären har varit arbetskrävande, utdragen och kostnadskrävande. Den avslutande delen handlade om att få fram fullmakter för försäljning från alla enskilda aktieägare. I början av 2013 hade vi fullmakter från nästan 99% av aktieägarna. De återstående ägarna gick inte att nå eller som i något fall vägrade att sälja. SBR och LEAB gjorde då en slutuppgörelse med Lindahls som vi bedömde som något förmånligare än innehållet i gällande avtal.

I korthet innebär det att vi har fått 173:- per aktie, medan kostnaderna för försäljningen uppgår till ca 20:- per aktie. Nettot per aktie är alltså 153:-, vilket stämmer väl överens med de 150:- som betalats ut preliminärt. Styrelsen har inga planer på att betala ut de återstående 3:- per aktieägare p.g.a. kostnadsskäl.

RFM beslutade att i princip godkänna styrelsens förslag till regler för HF-fonden. Det innebär att ca 3,4 miljoner kommer att placeras i bank och att 85% av avkastningen delas ut. Med dagens bankränta borde det bli drygt 70 000:- som årligen kan delas ut till olika projekt efter ansökan. Enligt reglerna skall ungefär hälften av pengarna gå till lokala projekt i föreningar och distrikt, medan den andra hälften kan användas till projekt som initieras av förbundsstyrelsen. Ansökan skall vara inne senast 1 december och beslut om utdelning sker senast 1 mars året efter. År 2014 blir utdelningen lägre än ovanstående eftersom pengarna inte funnits tillgängliga för placering hela året.

Ansökan sker på särskild blankett och skickas till kansliet i Mantorp. Regler och blankett kommer att finnas under medlemservice på hemsidan.

Sture Käll

LigusticaGruppen

Träff för avelsintresserade på parningsplatsen, Visingsö.

Lördagen den 15 juni. kl 11

Anmäl Ditt deltagande till avelsansvarige Bengt Olof Persson.

0512-40588

Mob 0733263171

bi.olle@telia.com

Svensk Biavel

Lördag-söndag 15-16 juni i Gävle
Kurs i drottninginseminering

Årets kurs i drottninginseminering med **Bert Thrybom** som instruktör.

Kursen är öppen för fyra (4) deltagare som ska kunna dokumentera sin kompetens genom referenser att man behärskar och har praktisk erfarenhet av drottningodling. Du bör ha med dig egna drottningar (minst 15 st) att öva på. Du får själv bekosta resa och uppehälle under kursen. Vi har instrument och utrustning att låna ut, men har du egen utrustning kan du ta med den. Vi räknar med att vi har övernattning på samma ställe som kursen.

Kursavgiften är 500 kr inkl. moms.

Anmälan (helst epost), tfn: 070-5437998 - epost: lars@naimell.se

Föreningen Svensk Buckfastavel

Inbjudan till Sommarmöte med kalibrering och Testserie utbildning med teori och praktik. **29-30 Juni 2013.**

Sommarmötet kommer att förläggas till Kurrbo Ide och Visningsträdgård Sånahult i Tingsryd. Hemsida: Kurrebo.se
Föreläggning i 4 bädds stugor och rum. OBS. ta med sänglinne.

Anmälan till Olle Andersson

ollebiodlare@telia.com

Eller 0371-80813, 0733-914057.

Senast den 6 juni.

Pris 700:- insättes på bankg. 5040-0266

Olle Andersson.

Pris 275:- utan övernattning.

Program. 29 juni.

11-12.00 Samling inkvartering.

12-13.00 Lunch.

13-15.00 Teoretisk genomgång av buckfast testprogram/regler.

15-15.30 Em. fika.

15.30-16.00 Teoretisk-praktisk utrensning.

16-17.00 Extra årsmöte enl. särskild kallelse.

17-18.30 Inkvartering.

18.30 Gemensam grillafton.

Program. 30 juni.

7.30-8.30 Frukost.

8.30-9.00 Genomgång av kalibreringen.

9.00-10.30 Praktisk kalibrering.

10.30-11.00 Fm. kaffe.

11.00-12.00 Redovisning av protokoll för kalibrering.

12.00-13.00 Visa resultat från praktisk utrensning.

13.00 Lunch och avslutning.

Svensk Honungsförädling

Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp
Tel: 0735-23 31 00, Fax: 0142-828 59
hf@svenskhonungsforadling.se

VD: Anders Lindahl, 0705-73 16 12

Platschef: Magnus Fransson, 0735-23 31 02,
magnus.fransson@svenskhonungsforadling.se

Order/Sekr: Helena Wikström, 0735-23 31 03,
helena.wikstrom@svenskhonungsforadling.se

Import/Export: Christer Ankarlid, 0735-23 31 01,
christer.ankarlid@svenskhonungsforadling.se

Ekonomi: Anders Källner, 0734-48 89 00,
ekonomi@svenskhonungsforadling.se

Återtag: Magnus Spångberg, 0735-23 31 04,
lagret@svenskhonungsforadling.se

Styrelseordf: Gösta Rappe 0708-10 90 90

Svenska Biproducter

Frysvägen 6, 556 52 Jönköping,
Tel: 036-36 16 80, Fax: 036-690 32
info@svenskabiproducter.se

VD: Anders Lindahl, 0705-73 16 12

Verksamhetsansvarig: Krister Linnell, 0705-41 03 22, krister.linnell@svenskabiproducter.se

Order/Sekr: Helena Wikström, 0735-23 31 03
helena.wikstrom@svenskabiproducter.se

Ekonomi: Anders Källner, 0734-48 89 00,
ekonomi@svenskabiproducter.se

Lager/Slingbil/Återtag: Magnus Spångberg,
0735-23 31 04, slingbil@svenskabiproducter.se

Styrelseordf: Gösta Rappe 0708-10 90 90

Etikettbeställningar – inför semesterstängningen

SBR.s expedition har i år semesterstängt från den 8 juli till 5 augusti (vecka 28/29/30/31)

Denna tidpunkt sammanfaller även med den tid då det tryckeri vi använder oss av för tryckning av etiketter har semesterstängt. Därför ber vi er uppmärksamma att sista dag för beställning innan stängning är 5 juli.

Etikettbeställningar som skickas in under semesterstängningen behandlas efter den 5 augusti, i den ordning de har ankommit och man får då räkna med en något längre leveranstid än vanligt.

Observera alltså att sista dag för beställning av etiketter innan semesterstängning är 5 juli 2013

Exp

Leverantörs- information

Nyheter – och bra att veta!

Rekordstor höjning av priset

Mantorp-anläggningens BRC-certifiering innebär att vi kan höja kvaliteten ytterligare och säkra en högre betalning för våra produkter. Vi värnar om dig som honungsproducent och gör därför en kraftfull höjning av honungspriset.

Högre krav på honungen

Som en del i vår kvalitetssatsning köper vi nu endast in honung med högst 20% vattenhalt.

Förskottsbetalning Nyhet!

Tecknar du Leveransavtal med oss kan du få förskottsbetalning för upp till 2/3 av din tecknade volym.

Innovationer och utbildning

Vi satsar årligen 140.000 kr för utbildningsinsatser och premiering av innovativa förslag som leder till utveckling för biodlarna.

Ny Slingbilschaufför

Vår nye Slingbilschaufför heter Tore Johansson och nås på tel 0706-039142 eller e-post: tore.johansson@svenskabiprodukter.se

Föreningsdepåer och Slingbil

Insamlingen av honung med vår Slingbil fortsätter under 2013. Vi erbjuder **fraktfri** hämtning av honung och utleverans av Bifor, kärl, burkar mm enligt nedanstående turlista.

Turlista 2013

- Utleverans av Bifor och förnödenheter – under juli **Obs!**
- Hämtning 1 av honung – start 19/8
- Hämtning 2 av honung – start 18/11

Vid andra leveranstillfällen svarar producenten själv för frakten.

Föreningar med depåer som levererar minst 1.000 kg honung till oss arvoderas med 1.000 kr.

Depåerna meddelar oss senast 5/8 resp 4/11 - tel 0735-233104 eller e-post: slingbil@svenskabiprodukter.se - när man beräknar ha honung klar för hämtning.

Vår slingbilschaufför Tore Johansson kontakter depåerna ca 1 vecka före planerad hämtning. Se kontaktuppgifter i Nyhetsrutan.

Honungsleverantörer

- Vi tar emot honung i 28 och 140 kg kärl samt bulk minst 500 kg.
- Alla kärl ska vara plomberade vid leveransen.
- Vi kan hämta honungen hemma hos dig om du levererar full pall, 616 kg i 28 kg kärl (22 kärl) lastat enl. gällande instruktion.
- Hämtning hemma kan också ske av 140 kg kärl vid full pall 420 kg (3 kärl) – och bulk vid minst 500 kg.
- Detta förutsätter att du kan ta emot lastbil med baggavellift och att du har markunderlag för handtruck vid lastning.
- Bihusesyn bör vara genomförd.
- Beställ glasburkar och lock via vår hemsida.
- Beställ Bifor via din depå senast 14/6 för fraktfri leverans.

Kontaktperson är Magnus Spångberg, tel 0735-233 104, e-post: slingbil@svenskabiprodukter.se

Honungspriser 2013

Svenska Biprodukter genomför nu en historiskt sett stor höjning av honungspriset för 2013 och vi erbjuder följande honungspriser för din honung:

Volym	28 kg kärl	140 kg/bulk
0-999 kg	37:-/kg	38:-/kg
1000-1999 kg	38:-/kg	39:-/kg
2000-2999 kg	39:-/kg	40:-/kg
3000-3999 kg	40:-/kg	41:-/kg
4000-5999 kg	41:-/kg	42:-/kg

Priserna gäller för levererad volym inom resp. spann. Begär offert vid större volym än 6000 kg.
Honung med vattenhalt över 20% mottages ej.

Återtaget fortsätter

- En produkt från Svensk Honungsförädling som vi förmedlar.
- För dig som säljer honung på din lokala marknad.
- Du slipper köpa hem burkar, etiketter, kartonger och datummärka. Det ingår i vårt pris. –
- Vi tappar upp din honung och du får en fin kvalitet.
- Du får en kvalitetsäkrad och BRC-certifierad produkt.
- Enkelhet är ett ledord för denna tjänst. Du skickar din honung till oss och vi tar hand om allt arbete och återlevererar din honung i kartong, som du direkt kan leverera till din kund.
- Din tid som frigörs med denna tjänst kan du disponera till biodlingen eller annat.
- Bihusesyn bör vara genomförd.
- Beställ Återtag via vår hemsida, www.svenskabiprodukter.se.

Kontaktperson är Magnus Spångberg, 0735-233 104, e-post: slingbil@svenskabiprodukter.se

Priser för Återtag 2013

Priser exklusive moms 25%

Leverans i 28 kg kärl

Minst 500 kg/burkstorlek

500-999 kg	700 g	9:60/brk
	500 g	9:19/brk
	350 g	9:10/brk

1000-1999 kg	700 g	9:19/brk
	500 g	8:78/brk
	350 g	8:69/brk

Leverans i 140 kg kärl

Minst 500 kg/burkstorlek

500-999 kg	700 g	8:60/brk
	500 g	8:19/brk
	350 g	8:10/brk

1000-1999 kg	700 g	8:19/brk
	500 g	7:78/brk
	350 g	7:69/brk

Org.nr/personnr:	SÄLJARE / BIDLARE (v.g. texta tydligt)
Medlemsnr:	Namn:
Tel: Mobil:	Adress:
E-post:	Postnr: Ort:

BETALNINGSMÖJLIGHETER

PRISLISTA – OBS! rekordstor prishöjning i år.

Bankens namn:	Volym	28 kg kärl	140 kg alt. bulk
Bankens clear.nr:	0-999 kg	37:-/kg	38:-/kg
Eget Bankkontonr:	1000-1999 kg	38:-/kg	39:-/kg
Eget Bankgiro:	2000-2999 kg	39:-/kg	40:-/kg
Eget Plusgiro:	3000-3999 kg	40:-/kg	41:-/kg
☐ Förskott önskas med belopp.....	4000-5999 kg	41:-/kg	42:-/kg
Begär offert vid större volym än 6000 kg. Honung med vattenhalt över 20% mottages ej.			

MOMSMÖJLIGHETER

SAMLASTNINGSPÅS OCH KVANTITET

☐ Momsreg.nr:	Samlingsplats:
☐ Ej momsskattskyldig	Förening:
Antal kärl: 28 kg ☐ 140 kg ☐ Bulk ☐	
Summa kg ca: <input type="text"/>	
Jag har genomfört BIHUSESYN: Ja ☐ Nej ☐	

ALLMÄNNA VILLKOR FÖR SKÖRDEÅRET 2013

Avtal:	Avtalet sändes snarast - och före leverans - till Svenska Biprodukter AB (SBP) . Villkoren i detta avtal gäller till och med 31/12 2013, eller tills nya prisvillkor utges.
Pris:	Se pris enligt ovan. Till säljare som är momsskattskyldig utbetalar köparen moms, f.n. 12%. Genom att fylla i ovanstående ruta för moms reg. ansvarar leverantören för momsredovisning.
Leverans:	Honungen inlevereras till oss under 2013 i 28 kg och 140 kg kärl eller bulk. Svenska Biprodukter AB bekostar frakt vid samordnad leverans från depåer enligt gällande turlista. Leverans av minst 616 kg (full dubbel pall 22 kärl x 28 kg 2 pallar i höjd) kan hämtas hemma i samband med tömning av respektive depå. Honung i 140 kg kärl hämtas hemma vid minst 420 kg (1 pall) och bulk vid minst 500 kg. Honungens vikt fastställs av SBP vid inleverans till Mantorp.
Kärl:	Honungen levereras i livsmedelsgodkända returkärl som vi tagit fram. Säkerhetslock och buntband skall användas. Leverantören lånar erforderligt antal kärl (gäller endast för leverans till oss). Ej använda kärl återlämnas vid leverans av honung. Ej återlämnade kärl debiteras med 50:- resp. 200:-/st. Kärlen skall vara märkta och ifyllda med SBP:s locketikett.
Kvalitet:	Honungen kan levereras orörd och grovsilad. Grovsilens maskstorlek max 0,5 mm. Vad avser lukt, smak, m. m. gäller SBR:s honungsreglemente. Honungen som levereras till SBP behöver dock ej vara bedömd. Vattenhalten fastställs vid invägning i Mantorp. Honung med vattenhalt över 20% mottages ej.
Förskott:	Med vårt Leveransavtal kan leverantören få förskotts betalning för upp till 2/3 av tecknad leveransvolym. Köparen äger rätt att avräkna förskottet mot säljarens leveranslikvid.
Betalning:	Betalning sker normalt 30 dagar efter invägning i Mantorp.

KÖPARE: Svenska Biprodukter AB

Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp, Tel: 0735-233 100, Fax: 0142- 828 59, E-post: info@svenskabiprodukter.se

Bägge parter bekräftar härmed att vi tagit del av villkoren i detta Leveransavtal och godkänner det till alla delar. Leveransavtalet undertecknas av säljaren och postas till oss. Säljaren får i retur 1 st av oss undertecknad kopia av Leveransavtalet.

Leverans sker efter kontakt med Svenska Biprodukter AB.

Mantorp _____ den / 2013

Ort _____ den / 2013

Av Biodlare För Biodlare

112551/112561 Kläckskåp

Plats för 72/136 drottningceller.
God isolering ger låg strömförbrukning.
En termostat håller en konstant temperatur som syns på en digital display.
Inbyggt ljus och en stor ruta för övervakning.
Lätt att rengöra.
Som tillval finns en backupkontakt med vilken du kan koppla på ett bilbatteri och köra skåpet i 48 timmar utan annan ström.

NC-systemet - för effektiv drottningodling!

100036 Avläggarlåda 6 ramar

Gör dina avläggare i en 6-ramars avläggarlåda. Passar Langstrothformaten och LN/NM. Fodras/invintras med APIFONDA ovanpå ramarna. Mindre volym ger en god övervintring av små avläggare och en bra start på våren.

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

LP:s Biodling AB
Torstensbyn 14
661 94 Säffle
Tel: 0533-631 11
shop@lpsbiodling.se

Torpa,
43295 Varberg
0340-62 00 21

swienty

... for better honey

www.swienty.com

LP:s Biodling AB

Besök vår hemsida: www.lpsbiodling.se

Kupor och tillbehör
Trä- och plastkupor.

Nu även BJ Sherriff original

Redskap och
skyddskläder

Honungshantering
Slungare, kärl, silar, glas

KRAV-godkänt renseri

Bivaxkakor
Cellstorl. 4.9, 5.1, 5.3

Stängt: 29-30/4, 10/5, 7/6, 21/6,
alla fredagar i juli-aug
Billiga pallpriser på glas och kartonger
samt bra fraktpriser!

Vax köpes!
50 kr exkl moms per kg

Förbättrad hopsättning och
vertikala handtag för stapling

Skattlåda i EPS. Ytermått
492x492 mm. Passar till
Törebodakupan nr 13-041.

Ny förbättrad kvalitetsklass!
Material 100 kg per m³

Öppetider
Mån-tors 9-17, fre 9-16
Lunchstängt 12.30-13.30

Törebodakupa i EPS
Ytermått 462x462 mm

Alt för biodlaren

MS Biredskapsfabriken AB

Tel 0506-102 73 www.biredskapsfabriken.se

Distrikt

Granndistrikt är välkomna

Jönköpings Disktrikt Studieresa lö 8 juni. Lönsam binäring: Honungsproduktion, drottningodling, avläggarpåproduktion. Särskild inbjudan och anmälan.

Sjuhärads Biodlardistrikt och Borås sortens biodlare Sommarmöte sö 30 juni kl 11 i Rångedala hembygdsgård.

Skånes Biodlardistrikt Distriktets andra praktiska utbildningsdag lö 29 juni kl 09-15. Fortsättning på projekt "Fler och bättre bin". Göra avläggare på olika sätt. Peder Lilja SBR medverkar. Plats: Olof Laurins hembygd, Löberöd. Anmälan till Ingrid Bondeson tel. 042-32 12 85 eller 0739775253, eller E-brev i.b.b@telia.com senast 23 juni.

Södra Kalmar Biodlardistrikt Bimarknad sö 2 juni på Staby Gårdshotell, Högsby.

11-13 redskapsförsäljning, 13-14.30 föreläsning om insektsallergier av Eskil Hedberg, Astma- och allergiförbundet. Visning av honungshanteringsrummet. Kaffeservering.

Östergötlands Distrikt *Fortbildningskurs* i biodling för den som haft bina några år. I samv. m SV. Olika moment, t.ex. avläggarpåproduktion och invintring. Två tillfällen, 15 jun o 17 aug, men en helhet. Anmälan separat för varje. Start m kaffe kl 9 på Järngården, Vreta-skolan, varje ggn, slut ca kl 15. 150 kr/ggn. Lunch o fika ingår. Anm. t. juniträffen senast 10/6 och aug-träffen 12/8 till Penti Mäkilä.

– propam48@hotmail.com – 011-141904, 070-3573209. Begränsat antal platser. *Apo-teket Wasens vandringpris*. Lämma in 700g glasburk i genomskinlig plastpåse, med lapp med namn, adress o tel. senast 15 sep till ggn i styrelsen. Inget krav att det är årets honung. Prisutdelning nästa årsmöte.

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Dalslands södra Bf 8 juni Torghandel i Brålanda. 16 juni Studieresa till Tavleboards Honungsgård på Orust. *Föreningsbigården* i Stenshult är bemannad varje tisdag från kl 18. Medtag egen fika. Hela årsprogrammet på: www.skaffabi.nu

Dingleortens Bf Värmöte lö 1 juni, kl 10 hos Erland och Ulla Thilander, Vålsäter. Samling vid Dinglemotet 09.30. Föreningen bjuder på kaffe. Upplysningar H-E Ringström tel 0524-23091

Finspångsortens Bf *Bigårdsträff* to 30 maj kl 18 hos Nils-Olof Karlsson, Käslinge, Vånga. Samäkning från Majelden 17.30. *Sommarmöte* lö 8 juni kl 13 hos Anna-Britta och Benny Lodmyr, Torstorp Marieberg. Lotteri. *Bigårdsträff* to 27 juni kl 18 hos Carl-Olov Carlsson, Karstorp, Hällestad. Samäkning från parkeringen vid Majelden 17.30.

Inlands-Torpe Bf *Bigårdsträffar* i föreningsbigården Tösslandagården, Lilla Edet tisdagar 28/5, 11/6 (nybörjarträff), 25/6 (drottningodling), 6/8 (honungshantering) och 20/8, från kl 18.

<http://inlandstorpebiodlarforening.weebly.com>
Katrineholmsortens Bf Bigårdsträff 8 juni kl 10 hos Roland Geiborg i Valla.

Kristianstadsbygdens Bf Sommarmöte må 3 juni kl 18 på Drottningklubben i Kristianstad, bakom Högskolan, viss vägslytning sker. Drottningklubbens medlemmar informerar och

förevisar om dess verksamhet. Samkväm med korvgrillning, lotteri, kaffe och kaka.

Lidköpings Bf *Bioblitz* Vi deltar sö 2 juni dag o natt i Lidköpings Stadsträdgård. *Frågekväll* to 13 juni kl 18 i Råda bigård. Ingvar Ekelund är moderator. *Grillkväll* i bigården to 20 juni kl 18 i Råda bigård. Anmälan. *Drottningodlingskurs* (4 ggr) med Bert Thrybom ifall det är tillräckligt med deltagare. På föreningens hemsida sista-minuten-ändringar: <http://hem.passagen.se/lidbi>

Mölnåls Bf Möte 4 juni kl 18.30 i Långåkers Hembygdsgård, Källered.

Nässjöortens Bf *Sill och potatis* må 17 juni kl 18 hos Inger och Leif Nyander, Långåsa. Ring gärna någon dag innan till Barbro 0380-173 88 ang. sill och potatis. *Slungning* 27 juni kl 18 hos Ola Hellman

Sollentuna Bf Sommarträff lö 15 juni hos Eva. Mer info kommer via mail.

Sundbybergs och Spångåortens Bf Vi ses i bigården vid Eggeby gård varje onsdag kl 18, till och med 18 september.

www.sundbybergsbf.se

Södra Vedbo BF Nationaldagsfirande 6 juni kl 09. Arbete på Ängstugan, Kvarnarp. Kaffe och sopplunch serveras. Anmäl intresse till Karin Altevid 070-7207463

Uddevallanejdens Bf *Parningsplatsen* Mollön klar för mottagning av drottningar 5 juni. *Samling* varje onsdag kl 18-20 i juni, juli och augusti.

Uppvidinge Bf *Öppettider museet*. Alla söndagar juni, juli, augusti 13-17. Visning av museet och kaffe med hembakat. Info Siw Svensson siw.svensson@telia.com

0474-71280, 070 5369948. Museet öppnade 2009. Dess olika rum är en historisk resa med början på 1500-talet. Finns utanför Älgshult på vägen mot Målerås. *Torsdagsträffar* i bigården vid museet fram till 5 sep kl 18. Fixar med bina, pratar och fikar.

Varaortens Bf Sommarmöte 11 juni kl 19 hos Kling, Kinnekulle Bergsgården, Hällekis. Ta med kaffekorg.

Västernärkes Bf *Upptaktskväll* på Högan 29 maj kl 18-20 i Fjugesta. Fika 20:-. Kulturarrangemang i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan. Agneta Näresjö om vinters härljningar och problem under våren. Allmänna diskussioner och erfarenhetsutbyte. *På Högan* 12 juni kl 18-20 i Fjugesta. Fika 20:-. Samverkan med SV. Drönarutskärning, varroakontroll mm. Björn Holm berättar om bi-allergi. *På Högan* (prel) 26 juni kl 18-20. Fika 20:-. Samverkan med SV. Torbjörn Carleson berättar om olika kontrollprogram tex Svenskt sigill och Bihusesynen. Björn Andersson och Agneta Näresjö om "Viktiga dragväxter".

Västra Frölunda Bf Träff to 13 juni kl 18 i Sjöbergen.

Växjöortens Bf Från maj-september är det bigårdskvällar på Bastanäs kl 17.30-19.30. Den 4:e juni träffas styrelsen.

Örebro Bf *Sommarmöte* 29 juni kl 11. Vi träffas på föreningsbigården i Karlslund. Biodlare från Småland kommer på besök. *Arbetsmöten* och passning onsdagar kl 17-19 i Föreningsbigården Karlslund (4 km väster om Örebro). Kontaktpersoner Pasaga Ramic 019-126799, Hans-Olov Andersson 019-252108.

Östra Härads Bf Honungsdepå finns nu i St. Lygneshult 4 Björköby. Inlämn. av honung, vattenhalt < 20%, lö. v. 32 kl.10-15 samt lö. v 45 kl. 10-15. Kärn o. Bifor leveras i juli. Tidigare lev. av kärn kontakta tel. 070-3393834 Gerty.

Vi minns

Åke Andersson, Älmhult

En mycket kunnig och entusiastisk biodlare som sysslade med bin i 75 år. Sitt första samhälle fick han i 13-årsåldern och hade bin till sin bortgång. Åke har haft många uppdrag i olika föreningar. Var ordf i Älmhultsortens Bf i 22 år, vidare bitillsyningsman i samma förening i många år. Han satt flera år i Länsförbundet Kronobergs styrelse. Han höll många studiecirkel i biodling och en omtyckt föredragshållare. Han har fått SBR:s silvermedalj. Förutom bin var han engagerad i facket och lade ner ett stort arbete i Diö missionsförbund. Han hade som mest ca 50 bisamhällen, men var aldrig stressad. Han hade alltid tid med en kopp kaffe efter en besiktning, en hedersman av den gamla stammen.

Roland Åström

Lars Olsson, Malmö

Han började med bin som elvaåring och slutade i fjol. Med stor erfarenhet och stor kunskap hjälpte han när andra kom i trångmål med sina bi. Han var ordf i Malmö Bf i många år. Höll bikurser i över 15 år. Han var ordf i Malmöhus länsförbund vid sammanslagningen, som blev Skånes distrikt. Han reste mycket, bland annat till Apimondia. En duktig drottningodlare. Han var med och startade parningsstationen Ven, tillverkade och ordnade med material. Vi minns med stor tacksamhet vad han gjort. Tack Lars!

Sten Abl

Vi minns

Hans Hartsö

Farsta Södertörns Bf

Sven-Inge Johansson

Nordvästra Dalslands Bf

Carl-Evald

Gustavsson

Södra Inlands Bf

Zdenek Voborny

Tidaholms Bf

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
Tel 08-53025347, 070-5107054
info@freddyduwe.com
Öppettider se
www.freddyduwe.com

Bi&Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala.
Östra Industriområdet (vid Moltex)
Öppet: April-September
Måndag 15-18. Lördag 10-12
Övriga tider efter överenskommelse
Tel 040-160032, 040-162080,
0708-955030, 0708-955025.
Återförsäljare för Joel Svensson.
Samma priser som i katalogen.

Sigtuna Honung&Biredskap, Fridal,
195 96 Rosersberg Tel 070-5914284
info@sigtunahonung.se
Öppettider se: www.sigtunahonung.se

Trågkupon, 2 st, svearamar, äldre,
700:- kr /st Skattlådor, 5 st , svearamar,
100:- kr/st. Tel. 031-467052

Bigård. Bin, 2 slungor, nya, trådade
NL-ramar, nya smålandskupor, tråg-
kupor. Tel.073-8106436 Eskilstuna

Biredskap, Järbo Biodlarservice.
Besök vår webbshop eller vår butik
och se vad vi har att erbjuda. Tel.0290
70277 www.jarbobiodlarservice.se
info@jarbobiodlarservice

Gammal slunga m rem.Samhället och
ramar LN.Marina-0762523848.

Hjo-kupan. Carnicadrottningar.
Ramfodrare LN 3 liter.
Kent-Inge 0503-17007

Bikupor utan bin kompletta LN två
lådor botten o tak hemsnickrade tel
0731535535

Honungsslunga 1 st 4-ramars, 1 st
silcentrifug. Sonja Petterson. Tel
0587-70111, 073-6870111.

Sigilletiketter till din honung
www.honungssigillet.se Jens Larsen
0734-451930 info@honungssigillet.se

Bisamhällen

LN/Svea i juli. Avl Langstroth efter
midsommar. Buckfastdr. 300+moms.
Tel:054 530902 kväll solstabi@tele2.se

V.Värmland.Carnica-bisamhällen på
LN säljes Tel.0706748793
gotthard.pusch@gmail.com

Bin säljes: Drottningar, oparade och
friparade, leverans efter vecka 23.
Bisamhällen övervintrade, leverans
till slutet av vecka 20; paketavläg-
gare och paketsvärmar leverans efter
vecka 23. Tel: 0739041387, e-post:
pasaga.ramic@gmail.com

Bin på LN och Svea, Kisa, 1400 :-,076-
2230840

Buckfast, dr. 2012 LN och Svea. Tel
035-64037, 070-2796778. Halmstads-
området.

Bisamhällen LN/Svea på 10 ramar
utan kupa säljes. Tel 0730762950

V.Värmland.Carnica-bisamhällen på
LN säljes Tel.0706748793
gotthard.pusch@gmail.com

Buckfastdrottningar och Avläggare
efter best. Från juli. Gotland. Även
ramavläggare. Best på 0737354999.
Cato. cato.ostmoe@hotmail.com

Bidrottningar

Bidrott,gula,ita.
Odl efter renp sedan -62
Arne Håkansson 073 8058872

Buckfastdrottningar efter stambok-
förda mödrar. Parade eller oparade
drottningar från Råda Bigårdar efter
testade avelsdrottningar kan levereras
från juni t.o.m. augusti. Moder-
drottningarna har högsta värden på
temperament, kakfasthet, svärkning
och honungsskörd, ingen noseama och
full utrensning. Beställning till Egon
Andersson på tfn. 031-88
38 77 eller egon@radabigardar.se. Ytterligare info
om drottningar, priser och
beställning direkt på [www.
radabigardar.se](http://www.radabigardar.se)

Buckfastdrottningar F1 efter sta-
tionsparade mödrar friparade från v
23-24 Alvarsson 0708-443241
ragnar.alvarsson@telia.com

Hanöparade Buckfastdrottningar
samt friparade och ev. även oparade
Jan Eklund Kristianstad 070-3542817

Bidrottningar. Zon 1 Glimma Bigårdar
Curt Janzon, Glimåkra 044-42828,
076-1135516

Kullabi Buckfastdrottningar
Nosemafria, kalkfria 100 utrensning.
Rasp. 042-650 45 Owe.se@tele2.se

Buckfastdrottningar från stations-
parade mödrar. Ingemar Åberg.
0704670534

Elgondrottningar. Leif Strömberg, tel.
0581-13774

Köpes

Beg dr matr. Apideor, Swe-Bine,
Kielerkupor. 0737354999 Cato
cato.ostmoe@hotmail.com

Karusellseparatorn

Rensar alla sorters honung från vax
Även ljunghonung utan problem
För information
arneoroug@hotmail.com

Buckf – Dr – KDK

Odl efter testade samhälle op 150:- Fp 350:-
Hanöp 650:-. Vid beställning av 6 st Fp får
du köpa 1 st linje för 350:-. Porto tillkommer.
Beställ i god tid. Väl mött - väl bemött. Ingmar
- Barbro Widén. 044-311388, 0709-275171

Buckfastdrottningar

odlade efter stationsparade och
testade mödrar. Svärmtroga,
fromma och produktiva.
Leif Hjalmarsson 044-66020, 070-3766020
leif.hjalmarsson@tele2.se

Inbjudan till möte om ett "biinstitut" i Västra Götalands län Fred 14 juni 2013 på konserthuset, Grästorps. Start med lunch kl 12 00.

Anmälan till www.kompass.lrf.se, kod 19110 senast 5 maj.

Presentation av den förstudie som gjorts av Hushållningssällskapet, Skaraborg.
Dr. Birgit Lichtenberg-Kraag från Hochen Neuendorf, Tyskland
informerar om deras verksamhet.

För mer info ring Arne Johansson, 0708 69 44 31

Aktuellt i Östgötadistriktet 2013

Fortbildningskurs i biodling, 15 juni samt 17 aug

Apoteket Wasens vandringspris.

Tävlingsbidrag styrelsen tillhanda senast 15 sept.

Mer info om respektive evenemang i

Almanackan på föregående sida.

Bigården

Storgatan 18 28010 Sösdala

Biredskap
och övriga tillbehör

Öppet lördagar
mellan 10-14

Övrig tid ring 0709434768

SBR kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Trumpetarevägen 5, 59019 MANTORP
Tel: 0142-482000

Förbundssekreterare:

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarnvall@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Etikettbeställningar, registrering medlemmar

Vakant
E-post: sbr@biodlarna.se

Plusgiro: 86 85-0. **Bankgiro:** 413-6149.

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÄLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja, 0142-482005
E-post: peder.lilja@biodlarna.se

SBR:s BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala
bibliotek.

REDAKTÖR

Erik Österlund,
Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel: 0142-482006, 0582-611682.
E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Prenumeration på BITIDNINGEN

Tidningen är en medlemsförmån för medlem-
mar i SBR. Du kan också prenumerera separat
på Bitidningen. Du betalar då 500:- kr för ett
helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna
ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej
behöver återge redaktionens eller förbun-
dets mening. Ett år efter utgivning av den
tryckta tidningen läggs denna ut på SBR:s
hemsida biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och
telefon och e-post härintill. Annonsspriser se
annonssidans **Marknaden**.

AVELSPROJEKT

Lotta Fabricius-Kristiansen, 0707-352858
E-post: lotta.fabricius-kristiansen@biodlarna.se

WEBANSVARIG

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: mats.jedmo@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: moderator@biodlarna.se

SBR STYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0142-482008.
E-post: marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
E-post: sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Olle Boman,
Måsgatan 7, 93231 Skelleftehamn
Tel 070-2482168.
Epost: olle.boman@biodlarna.se

Styrelseledamot: Anders Hansson,
Lilla Alstad 52, 23196 Trelleborg. 0705-301695
anders.hansson@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Gustav III:s väg 80, 16837 Bromma.
Tel 070-2163390.
Epost: lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
Epost: ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenberg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
Epost: hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Rasudin Becirbegovic,
Prästgårdsleden 4 A, 59542 Mjölby.
Tel 070-4684336.
E-post: rasudin.becirbegovic@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 0304-50502
monica.selling@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion, Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel 0142-482006, 0582-611682. E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm hög,
eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210 mm,
eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttandelssida (1/8), format - 120 mm x 50 mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextandelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: sv/ 300:-, ej färg.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på var-
andra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella bildfil-
ler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten). Det
kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet
lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder
med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttandelssideannonser och större tillkom-
mer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn
taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen
under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga
bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bok-
stäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3
orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser
är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Betala i god tid
så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader [- 60 bokstäver] - 50:-, 3 rader [ca 61-90 bokstäver]
- 75:- och 4 rader [ca 91-120 bokstäver] - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med
annonstexten angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver.
Radannonser som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet
kompletteras med separat inskickad annons-text, via e-post eller brev. Betalning
kan också ske via plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad
text med e-post, med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra
ihop. Ange noga på inbetalningskort då sådant används och med annons-text, om
den skickas separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer
med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,

Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen angiven på tidningens framsida, dvs ej på adressidan.

Ett enkelt val!

Bifor är ett färdigt invintringsfoder som du köper i hinkar och placerar över kupornas foderhål. Betydligt enklare än att göra egen sockerlösning!

Dessutom innehåller Bifor bara 25% vatten. Det minskar kondensen i kupan och gör att bina sparar energi under vintern. Eftersom Bifor är en helt ren produkt som innehåller inverterat socker, dvs lika delar glukos och fruktos, minskar också risken för föroreningar, sjukdomar och vinterförluster.

Ett enkelt val, eller hur?

Bifor®

Nordic Sugar
Member of Nordzucker Group

Nordic Sugar AB, 205 04 Malmö. Tel 040-53 70 00.